T.C.

KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YEREL YÖNETİMLERİN SOSYAL BELEDİYECİLİĞE BAKIŞI: KIRKLARELİ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

HASRET KANARA

KASIM-2022

T.C.

KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YEREL YÖNETİMLERİN SOSYAL BELEDİYECİLİĞE BAKIŞI: KIRKLARELİ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

HASRET KANARA

TEZ DANIŞMANI:

Doç. Dr. Oğuz KAAN

KASIM-2022

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde bizzat elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada özgün olmayan tüm kaynaklara eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Hasret KANARA

15/11/22

ÖZ

YEREL YÖNETİMLERİN SOSYAL BELEDİYECİLİĞE BAKIŞI: KIRKLARELİ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Kanara, Hasret

Yüksek Lisans, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri

Tez Yöneticisi: Doç. Dr. Oğuz Kaan

Kasım 2022

Dünyada yaşanan göç, hızlı kentleşme ve beraberinde ortaya çıkan sorunlar belediyeleri görevleri ve yönetim yapılarında değişime zorlamaktadır. Yaşanan değişimler belediyelere yeni birtakım görev ve yetkiler vererek sosyal alanda daha aktif olmalarını sağlamıştır. Bunun sonucunda da sosyal belediyecilik anlayışı ortaya çıkmıştır.

Bu tez çalışması ile Kırklareli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik hizmetlerine yönelik algı ve tutumlarının değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda 12 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış mülakat formu oluşturulmuş ve derinlemesine mülakat yöntemi kullanılmıştır. Yapılan mülakatKırklareli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik alanında faaliyet gösteren birimlerde çalışan 10 personel ile yapılmıştır.

Analiz sonucunda, Kırklareli Belediyesi'nin ne tür sosyal yardım ve hizmetlerde bulunduğu öğrenilmiştir. Halkın en fazla talep ettiği sosyal yardım ve hizmetin maddi yardım olduğu, sosyal hizmet ve yardımlarda genel olarak maddi yardımın miktarının az olmasından dolayı şikayetlerle karşılaştıkları tespit edilmiştir. Ayrıca sosyal belediyeciliğin geliştirilmesi için çözüm önerileri de ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Belediyecilik, Sosyal Hizmet, Sosyal Yardım

ABSTRACT

LOCAL GOVERNMENTS VIEW OF SOCIAL MUNICIPALITY: THE CASE OF KIRKLARELİ MUNICIPALITY

Kanara, Hasret

Master Degree, Labour Economics and Industrial Relations

Supervisor: Assistant Professor Oğuz Kaan

November 2022

Migration in the world, rapid urbanization and the problems that arise with it force the municipalities to change their duties and management structures.The changes experienced have given municipalities new duties and powers, enabling them to be more active in the social field. As a result, the concept of social municipality has emerged.

With this thesis, it is aimed to evaluate the perceptions and attitudes of Kırklareli Municipality towards social municipality services. In this direction, a semi-structured interview form consisting of 12 questions was created and in-depth interview method was used. The interview was conducted with 10 personnel working in the units operating in the social municipality field of Kırklareli Municipality.

As a result of the analysis, it was learned what kind of social assistance and services Kırklareli Municipality provides. It has been determined that the most demanded social assistance and service by the public is financial assistance, and they face complaints due to the low amount of financial assistance in social services and assistance. In addition, solution proposals fort the development of social municipality have been put forward.

Key Words: Social Municipality, Social Service, Social Aid.

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında, sosyal belediyecilik anlayışının Türkiye'deki tarihi, yasal dayanağı, uygulama alanı ve temel sorunları literatür taraması ile açıklanmış ve çalışmanın örneğini oluşturan Kırklareli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik hizmetleri derinlemesine nitel araştırma tekniği ile değerlendirilmiştir.

Hayatım boyunca aldığım tüm kararları destekleyen, her zaman yanımda olan ve hayatın tüm zorluklarına göğüs gererek bugünlere gelmemde emeği olan sevgili annem Sultan KANARA'ya, beni koşulsuz seven, desteğini ve gücünü hayatımın her alanında kalbimde hissedeceğim sevgili babam Mahmut KANARA'ya sonsuz teşekkür ederim.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca engin bilgileriyle bana yol gösteren ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. İskender GÜMÜŞ'e sonsuz minnet ve şükranlarımı sunarım.

Çalışma sürecinin her aşamasında bana kıymetli zamanını ayırıp yol gösteren, bilgi birikimi ve tecrübeleri ile çalışmama destek olan değerli danışman hocam Doç. Dr. Oğuz KAAN'a sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım. Ayrıca çalışmama verdikleri destekten dolayı Kırklareli Belediyesi'ne teşekkür ederim.

Hasret KANARA

Kasım, 2022

Kırklareli

İÇİNDEKİLER

ÖZ ..... **İV**

ABSTRACT ..... **V**

ÖNSÖZ ..... **Vİ**

İÇİNDEKİLER ..... **Vİİ**

KISALTMALAR ..... **X**

GİRİŞ **1**

1. BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYECİLİK **3**

1.1. Sosyal Belediyecilik Kavramı ve Tanımı **3**

1.2. Sosyal Belediyecilik İşlevleri **9**

1.2.1. Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon 10

1.2.2. Yönlendirme, Rehberlik ve Kılavuzluk Etme 11

1.2.3. Yardım Etme ve Gözetme (Sosyal Yardım) 11

1.2.4. Yatırım Yapma (Tesis Kurma) 12

1.2.5. Belediye-Halk Etkileşimi 12

1.2.6. Tampon Mekanizması 12

1.2.7. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma 13

1.2.8. Sosyal Çözülme 13

1.2.9. Sosyal Patlama 14

1.2.10. Disfonksiyonel Boyut 14

1.3. Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Temel Sorunları **14**

1.3.1. Veri Yetersizliği 14

1.3.2. Yöneticilerin Olumsuz Davranışları 15

1.3.3. Belediyelerin Gelir Kaynaklarının Yetersizliği 16

1.3.4. Uzman Personel Eksikliği 17

1.3.5. Standart Yokluğu.....17
1.3.6. Sosyal Belediyeciliğin İstismarı.....18

2. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİK 19

2.1. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi.....19
2.1.1.Cumhuriyet Öncesi Dönem 19
2.1.2.Cumhuriyet Sonrası Dönem.....23

2.2. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Yasal Dayanakları 25
2.2.1.1580 Sayılı Belediye Kanunu 25
2.2.2. 5393 Sayılı Belediye Kanunu 26
2.2.3. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu 29

2.3. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları 31
2.3.1. EngellilereYönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları.....32
2.3.2. Kadınlara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri 33
2.3.3. Çocuklara Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları.....34
2.3.4. Gençlere Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları.....35
2.3.5. Yaşlılara Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları.....36
2.3.6. Afetzedelere Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları 36

3. BÖLÜM

KIRKLARELİ BELEDİYESİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA 39

3.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi 39

3.2. Araştırmanın Kapsamı 39

3.3.Çalışma Yöntemi.....40

3.4. Bulgular.....42
3.4.1. Sosyal Belediyecilik, Sosyal Hizmet ve Yardımlar 42
3.4.2. Ulaşabilirlik ile İlgili Bulgular.....47
3.4.3. Katılım ve İletişim İle İlgili Bulgular.....48
3.4.4. Öneri ve Şikayetler İle ilgili Bulgular 52

3.4.5. Avantajlar ve Dezavantajlar İle İlgili Bulgular..... 56

SONUÇ.....59

KAYNAKÇA.....63

EKLER.....71

KISALTMALAR

C : Cilt

COVID-19 : Coranavirus Disease 2019

KADAM : Kadın Dayanışma ve Eğitim Merkezi

M : Madde

S : Sayı

ss : Sayfadan Sayfaya

vb. : Ve Benzeri

RG : Resmi Gazete

GİRİŞ

Sosyal belediyecilik anlayışının temelleri 19. yüzyılın sonlarına doğru gelişmeye başlayan sosyal devlet anlayışına dayanmaktadır. Sanayi Devrimi'nin neden olduğu sanayileşme beraberinde birçok sorunu da ortaya çıkarmıştır. Ortaya çıkan sorunlara devletin müdahale etmesi gerektiği düşüncesi sosyal devletin doğuşuna zemin hazırlamıştır. Sosyal devlet, eşitliği sağlamak, işsizlikle mücadele etmek, yoksulluğu ortadan kaldırmak ve sosyal güvenliği sağlamak gibi birtakımamaçlarını gerçekleştirmek için çeşitli araçlara ihtiyaç duymaktadır. Sosyal politikalarda bu araçların başında gelmektedir.

Sosyal politikaların gerçekleşmesinde merkezi yönetimlerin yanında yerel yönetimler de katkıda bulunmuştur. Yerel yönetimlerin Sanayi Devrimi döneminde sosyal politika fonksiyonları yoksullara yardım etmek ile başlamıştır. Ama dünya savaşları sonrasında ortaya çıkan toplumsal sorunları çözmek amacıyla yerel yönetimlere geniş yetkiler verilmiştir. Merkezi yönetimler ile eğitim, sağlık, konut ve işsizlik gibi sosyal hizmet görevlerini yürüten yerel yönetimler, sosyal devlet ile ortaya çıkan yeni sorunları çözmek ve ihtiyaçları gidermek konusunda da görevler üstlenmişlerdir. Sosyal devlet düşüncesi ile beraber merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında görev paylaşımı yeniden düzenlenerek, merkezi yönetim tarafından yapılan bazı görevler yerel yönetimlere verilmiş ve yerel yönetimler tarafından yapılan bazı görevler de merkezi yönetim tarafından yapılmaya başlanılmıştır. Böylece belediyeler sosyal alanda daha fazla rol üstlenmeye başlamışlardır. Tüm bunların sonucunda da sosyal belediyecilik anlayışı ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de sosyal belediyecilik anlayışı 1970'li yıllarında uygulanmaya başlanılmış ve 1990'lı yıllardan sonra artmaya başlamıştır. Çıkarılan kanunlar ile belediyelere geniş yetki ve görevler verilmiştir. İlk belediye teşkilatının kurulmasına kadar Osmanlı Devleti'nde yerel hizmetler kadılar, loncalar, vakıflar ve mahalleli tarafından yerine getirilmiştir.

Bu çalışma Kırklareli Belediye'nin sosyal belediyecilik hizmetlerine yönelik algı ve tutumlarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Bu

amaç doğrultusunda Kırklareli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik hizmetleri ile ilgili bulgular belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Sosyal belediyecilik başlıklı birinci bölümde sosyal belediyecilik kavramı açıklanarak tanımı yapılmıştır. Daha sonra sosyal belediyecilik işlevleri ve temel sorunları ele alınmıştır. Türkiye de sosyal belediyecilik başlıklı ikinci bölümde sosyal belediyeciliğin Türkiye'deki tarihsel gelişimi Osmanlı Devleti'nden itibaren ele alınmış ve sosyal belediyeciliğin yasal dayanaklarına değinilmiştir. Ayrıca Türkiye'deki sosyal belediyecilik uygulamalarına dair bilgilere de yer verilmiştir. Çalışmanın araştırma bölümünü oluşturan üçüncü bölümde ise, çalışmanın amacına ve önemine, kapsamına, yöntemine ve bulgulara yer verilmiştir. Nitel araştırma tekniklerinden derinlemesine mülakat yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonucundan bulgular elde edilerek sonuç bölümüne yer verilmiştir.

1. BÖLÜM

SOSYAL BELEDİYECİLİK

1.1. Sosyal Belediyecilik Kavramı ve Tanımı

Sosyal belediyecilik kavramını açıklamadan önce kamu yönetiminde örgütlenme türlerinden bahsetmek gerekir. İdari örgütlenme merkezden yönetim (merkeziyetçilik) ve yerinden yönetim (âdem-i merkeziyetçilik) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Merkezden yönetim (merkeziyetçilik) kendi arasında "siyasi merkezden yönetim" ve "idari merkezden yönetim" olmak üzere ikiye ayrılırken, yerinden yönetimde (âdem-i merkeziyetçilik) kendi arasında "siyasi yerinden yönetim" ve "idari yerinden yönetim" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Yetkileri ve kaynakları merkezde toplanan ayrıca planlama, örgütlenme, komuta, eşgüdüm, koordinasyon ve denetim gibi yönetimin temel unsurlarının merkezden yapıldığı örgütlenme türüne merkezden yönetim (merkeziyetçilik) denilirken, yetkilerin ve kaynakların yerel yönetimler tarafından kullanıldığı örgütlenme modeline ise yerinden yönetim (âdem-i merkeziyetçilik) denir (Eren, 1994:145).

Sosyal belediyecilik anlayışının gelişmesi 19. yüzyılın sonlarına doğru gelişmeye başlayan "sosyal devlet" anlayışına dayanmaktadır. Yerel yönetimler, sınırları belirli olan bir coğrafi alanda, yaşamlarını sürdürmekte olan topluluğa hizmet takdim etmek amacıyla kurulan , yerel halk tarafından karar organları seçilen, yasalarla kendilerine tanınmış olan araç, yetki, bütçe ve personel imkanlarını kullanan ve yine yasalar tarafından kendilerine verilen bir takım görevleri yerine getirmekle meşgul olan kamu tüzel kişileridir (Ökmen ve Parlak, 2008:18). Yerel yönetimler Sanayi Devrimi'nden 20. yüzyılın başlarına kadar sosyal politika alanında işlevleri genel olarak yoksullara yardım sağlama ile sınırlı kaldığı bilinmektedir. Bu dönemden daha sonra ve en önemlisi de yaşanan dünya savaşlarından dolayı ortaya çıkan toplumsal sorunları çözmek amacıyla yerel yönetimler daha geniş sorumluklar üstlenmişlerdir (Ersöz, 2006:768). İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yerel yönetimler eğitim, sağlık, konut, işsizlik ve yoksulluk yardımı gibi önemli sosyal hizmetlerde merkezi idarenin ortağı olarak var olan görevlerini yerine getirirken, gelişmiş refah toplumunda

kendini göstermeye başlayan yeni bir takım sosyal gereksinimlerin karşılanmasında da rol üstlenmeye başlamışlardır (Ersöz, 2005:134).

Yerel yönetimler demokratik bir yönetim yapısının önemli bir öğesini oluşturma ve sosyolojik faktörlerden ziyade yerel kamusal hizmetlerde işlerlik sağlamak amacıyla bir takım özel yöntemlere de başvurabilmektedirler. Başvurulan bu özel yöntemler "sosyal devlet" düşüncesinin önemsenmesi ile merkezi ve yerel yönetimler arasındaki görev dağılımı tekrardan düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile merkezi idare tarafından gerçekleştirilen bazı hizmetler belediyelere devredilmiş ya da belediyeler tarafından gerçekleştirilen bazı hizmetler merkezi idareye devredilmiştir. Yerel yönetimler üstlendikleri görevleri uygulamada yerine getirememelerinden dolayı yeniden yapılandırılmaları gerektiğine ihtiyaç duyulmuş ve her ülkenin gündeminde buna yönelik arayışlar baş göstermiştir. Ülkelerin yeniden yapılandırma arayışlarındaki temel amacı, kuruluşların yaşanan gelişmeleri günün koşullarına uygun hale getirmeleri, halkın istek ve beklentilerini göz önüne alarak ivedilikle daha kaliteli ve daha verimli hizmet vermelerini sağlamaktır. Bu doğrultuda Türkiye'de de buna benzer sebeplerden dolayı yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması gerektiği bir ihtiyaç haline geldiği için buna yönelik arayışlar artmaya başlamıştır (Urhan, 2008:85-86).

Belediyelerin sosyal değişim kapsamındaki uygulamalarının merkezi idare tarafından bırakılan eksiklerden dolayı artmaya başladığı görülmektedir. Bu doğrultuda yetki ve görevler yerel yönetimlere devredilerek belediyelerin önemi artmıştır (Kesgin, 2008:55). Belediyelerin öneminin artması ile yerele bağlı ortaya çıkan sorunları çözmek, toplumsal gereksinimleri karşılamak ve sosyal hizmet faaliyetlerini uygulamak için bazı sosyal politika faaliyetleri ile önemli sorumluluklar yüklenmişlerdir. Belediyelere yeni birtakım sorumluluklar yükleyen ve belediyelerin sosyal faaliyetlerinin artmasına sebep olan anlayışa da sosyal belediyecilik denilmektedir (Şataf ve Taşdelen, 2019;1).

Sosyal belediyecilik (socialmunicipality) kavramı, yerinden yönetim (âdem-i merkeziyetçilik) politikaların uygulanması sürecinde genel olarak

"yerel sosyal politikalar", "yerel sosyal hizmetler" ve "yerel çocuk ve gençlik (refah) hizmetleri" ile bağdaştırılmaktadır (Yavuz, 2013:16). Sosyal belediyecilik kavramı Türkiye'de ilk olarak 1973-1977 yılları arasında belediyeleri açıklamak amacıyla kullanılmıştır. Gelişmiş batılı ülkelerde sosyal belediyecilik kavramının "refah belediyeciliği" ve "yerel refah devleti" kavramlarını tanımlamak için ortaya çıktığı öne sürülmüştür. Türkiye'de ise sosyal belediyecilik kavramı, gelişmiş batılı ülkelerde toplumsal hizmet seviyesi yüksek devlet ve yerel yönetimleri tanımlamak için kullanılan "yerel sosyal/refah devlet" ve "sosyal/refah devlet" kavramlarına yanıt olarak kullanılmıştır. Daha çok bu kavramlardan esinlenilmiştir. 1973-1977 yılları arasında sosyal belediyecilik kavramı toplumsal bazı gereksinimleri direk üretmek amacıyla harcamalar yapan belediyeler için kullanılmıştır. Fakat 1970 yıllarında ülkenin ekonomik durumu ve ulusal düzeyde sosyal politika uygulamaları dikkate alındığında bu ifadenin yanlış olduğu anlaşılmaktadır.Ayrıcao dönemdeki belediyelerin yapmış olduğu hizmetler dikkate alındığında da o dönem belediyelerin sosyal belediyecilik anlayışından yoksun olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır (Ersöz, 2011:143-144).

Sosyal belediyecilik ile belediyeler bir taraftan yerel kalkınma, istihdamı artırma ve girişimcilik politikaları ile işsizliği en aza indirmeye çalışırken, bir taraftan da eğitim, sağlık ve sosyal yardım gibi konularda daha fazla görev üstlenmeye çalışmaktadırlar. Sosyal belediyecilik, kentsel gruplar içinde yoksulara da yardım etme adı olarak da kullanılmaktadır. Günümüz yönetim anlayışında vatandaş talepleri önemli bir yere sahip olduğu için sosyal belediyecilik bu taleplere karşı duyarlı olmayı da ifade etmektedir. Sosyal devlet kavramına uygun olmak amacıyla sosyal belediyecilik, belediyelerin de topluma ilişkin istekleri gidermesi sonucunda, yoksulluk ve sosyal dışlanmayı yok etmek amacıyla, ihtiyaç sahibi kişilerin gereksinimlerine yönelen etkinlikleri kapsamaktadır. Sosyal belediyeciliğin en önemli amacı yoksul kişilerin ihtiyaçlarını karşılamak ve onlara asgari bir yaşam düzeyi sağlamaktır. Bu doğrultuda yerel yönetimler tarafından yapılan tüm uygulamalar sosyal belediyecilik kapsamına girmektedir (Keskin, 2008:55-56).

Literatürde sosyal belediyecilik kavramı ile ilgili farklı tanımlamalar yapılsa da genel olarak kullanılan tanım Yalçın Akdoğan'a aittir. Akdoğan'a göre sosyal belediyecilik;

> *"Sosyal belediyecilik, mahalli idareye sosyal alanda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen, bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; işsiz kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet mevhumunu güçlendirmeye yönelik olarak mahalli idarelere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevi yükleyen bir modeldir"* (Akdoğan, 2002:35).

Kamu giderlerini eğitim, sağlık, kültür, konut, çevre koruması vb. alanlara yönelmesini sağlayan, istihdam sorununu düzeltmek amacıyla birtakım politikalar geliştiren ve uygulamaya geçiren, dezavantajlı grup içerisinde yer alan engelli, yaşlı ve kimsesiz kişileri koruyarak maddi açıdan destek sağlayan, sağlık ve eğitim imkanlarının geliştirilmesi için çalışmalar yapan, sosyal adaletin oluşmasını sağlayan modele sosyal belediyecilik denilmektedir (Kaya, 2003:68).

Eryılmaz ise sosyal belediyecilik kavramını sunulan hizmet türlerinden ve sahalarından dolayı dar ve geniş olarak tanımlamıştır. Dar anlamda sosyal belediyecilik, çocuklara, engellilere, yaşlılara, gençlere, kadınlara, toplumdaki bütün dezavantajlı gruplara mal ve hizmet olarak yardım etmek; geniş anlamda sosyal belediyecilik ise yapılan bu mal ve hizmetlerin yanında ayrıca sağlıktan eğitime, ulaşımdan çevreye kadar, kent yaşamının tamamını kapsamaya yönelik sosyal işlevleri içinde barındıran bir kavramdır (Eryılmaz, 2010:85).

Sosyal belediyecilik, belediyeyi sadece imar, ulaşım, altyapı ve çevre gibi geleneksel yerel hizmetleri sunmakla görevli bir kurum olarak görmemektedir. Belediyeler aynı zamanda halkın refahını geliştirerek, toplumsal ihtiyaçlarını da karşılayan hizmetlerde üslenmektedirler. Bundan dolayı sosyal belediyecilik sadece sosyal yardımlarla bağdaştırıldığında,

belediyeler salt hayır kurumlarına dönüşmektedirler. Oysaki sosyal belediyecilik sosyal yardım yapmaktan ziyade sosyal refahın gerçekleşmesinin temelini de oluşturmaktadır (Sezer ve Önder, 2012:257).

Türkiye'de belediyelerin yapmış olduğu sosyal belediyecilik uygulamaları ile sosyal adalet ve refah hayata geçirilmek istenmekte ve sosyal dengesizlikler ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Böylelikle sosyal belediyecilik uygulamaları toplumsal huzurun güvencesi haline dönüşmektedirler (Pektaş, 2010:19).

Sosyal belediyecilik, bir nevi sosyal devletin bir yansımasıdır. Yani güçsüzün, zayıfın güçlü karşısında korunması için birtakım önlemler alınması anlamına gelmektedir (Orhan,2007:58). Bundan dolayı sosyal belediyecilik, toplumda yalnızca dezavantajlı gruplara(yaşlılar, engelliler, çocuklar, kadınlar, yoksullar)yardım eden bir yaklaşım değildir. Dezavantajlı gruplara yardım yapılması ve asgari geçim düzeyine sahip olmaları için birtakım çalışmalarının yapılması için faaliyete geçmenin yanı sıra en önemli olanı yapılan çalışmaların sürdürülebilir boyutta olması ve dezavantajlı grupların yapabilirlik sınırlarının geliştirilmesinin önemine vurgu yapmasıdır (Can, 2006;18). Bu kapsamda sosyal belediyecilik, belediyeleri her zaman yaptıkları görevlerden sorumlu tutmak dışında, yaşanan sosyal sorunları iyileştirmekten de sorumlu tutmaktadır. Sosyal devletin eksik kaldığı zamanlarda, sosyal belediyecilik anlayışı ortaya çıkarak, sosyal sorunların çözülmesinde rol üstlenmektedirler (Öz ve Yıldırım, 2009:457).

Sosyal devlet anlayışının yerel yönetimlerde bir yansıması olarak görülen sosyal belediyecilik başka bir tanıma göre, yapmış olduğu sosyal yardım ve hizmetlerle il sınırları içerisinde ikamet eden vatandaşlarına daha iyi bir yaşam düzeyi sağlamayı amaçlayan ve bütçelerine sosyal adalet çerçevesinde katkıda bulanan belediyeciliği ifade etmektedir. Belediyeler yapmış oldukları sosyal politika ve uygulamalar ile beraber halkın refahını yükselterek sosyal barışı, adaleti ve toplumdaki eşitliği sağlamakta, bir taraftanda yerel düzeyde sosyal kalkınmayı gerçekleştirmektedirler (Aygen, 2014:174).

Sosyal belediyecilik, ihtiyaç sahibi kişilere yardım etmeyi, yaşanan sosyal sorunları ortadan kaldırarak vatandaşların refah bir ortamda esenlikle yaşamalarını sağlamak için birtakım çalışmalar yapmayı amaçladığı için klasik belediyecilik anlayışından farklıdır (Bayraktar, 2013:77).

Belediyeler kendi sınırları içerisinde ikamet eden birey, aile ve toplulukların üç durumdan dolayı yaşadıkları sorunlarla ilgilenmek zorundadırlar. Bu sorunlar ise;

- Topluma ilişkin sistemin yapı ve işleyişinden dolayı ortaya çıkan ve büyükşehirlerde daha fazla olan yoksulluk, dilencilik, suçluluk, yoksulluk ve buna benzer sorunlar
- Belediyelerin hizmet verdiği alanlarda afetlerden dolayı zarar gören birey ve ailelerin yaşadıkları sorunlar,
- Doğrudan insanın insan olmasından dolayı ve çevresel faktörlerin etkisiyle ortaya çıkan engelli, yaşlı, çocuk ve kadınların karşı karşıya kaldıkları sorunlardır.

Yaşanan bu sorunlar günümüzde, sosyal belediyecilik olarak adlandırılan uygulamalar ile çözülmeye çalışılmaktadır. Sosyal hizmetler ve sosyal yardımlarda oluşmaktadır (Ateş,2009:92).

Sosyal belediyecilik anlayışı doğrultusunda yapılacak hizmetleri Akdoğan şöyle sıralamıştır: barınma ihtiyacı olan kimsesizlere, çocuklara, kadınlara ve evi olmayanlara yardım etmek, yaşlı insanlara huzurevleri açmak, öksüzler için kreşler ve çocuk yuvaları tesis etmek, hastane etrafında hasta yakınlarının kalması için misafirhaneler oluşturmak, yardıma ihtiyacı olan fakir insanlara aşevleri ve imarethaneler açmak, engellilerin, gençlerin ve kadınların toplumla bütünleşmelerini sağlayacak merkezler açmak, engelli bireylerin eğitim ve ulaşımda rahat edebilmeleri için bir takım önlemler almak,sağlık merkezleri ve sağlık ocakları açmak, vatandaşlar için beceri ve meslek edindirme kursları tesis etmek, doğal dengeye zarar vermeden uygun bütçeli konutlar inşa etmek, mahallelerde vatandaşların daha fazla yararlanabilmeleri için sinema, kütüphane, tiyatro ve kültür merkezlerinin açılması sağlamak, belediye sınırları içerisinde bahçe, park ve piknik alanları açmak, iş kurmak isteyen gençler ve kadınlara destek vermek

ve bir takım ekipman yardımı sağlamak, ihtiyaç sahibi kişilere gıda, ilaç, kırtasiye malzemesi ve kömür gibi yardımlar yapmak, ekmek fabrikaları açmaktır (Akdoğan, 2006:45).

1.2. Sosyal Belediyecilik İşlevleri

Vatandaşlara hizmet sunan merkezi yönetim, zamanla yerini belediyelere bırakmaya başladığı görülmektedir. Çünkü belediyeler vatandaşlara en yakın birim olarak görülmektedir. Bundan dolayı sosyal belediyeciliğin önemi artmaya başlamış ve zamanla bu alanda da birtakım önemli gelişmeler yaşanarak hizmet kalitesinde fark edilebilecek artışlar görülmüştür. Öyle ki belediyelerin vatandaşlara sundukları hizmetler yasal düzenlemelerle koruma altına alınmış ve vatandaşlar belediyelerden birçok hizmet talep eder hale gelmişlerdir. Vatandaşların taleplerinin artması ve yaşanan gelişmelerden sonra sosyal belediyeciliğin işlevleri de artmaya başlamıştır (Ünlü, 2016:71). Anayasamızda bulunan sosyal devlet kavramının yereldeki tamamlayıcısı sosyal belediyeciliktir. Son dönemlerde Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde özellikle sosyal belediyeciliğin önemi daha fazla artmaya başlamıştır (Akdoğan,1999:35). Böylece sosyal belediyeciliğin işlevleri on alt başlıkta toplanmaktadır. Bunlar (Akdoğan, 2002:35; Toprak ve Şata, 2009:15; Pektaş, 2010:14; Beki, 2009:60):

- Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon,
- Yönlendirme, Rehberlik ve Kılavuzluk Etme,
- Yardım Etme ve Gözetme (Sosyal Yardım),
- Yatırım Yapma (Tesisler Kurma),
- Belediye-Halk Etkileşimi,
- Tampon Mekanizması,
- Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma,
- Sosyal Çözülme,
- Sosyal Patlama,
- Disfonksiyonel Boyut.

1.2.1. Sosyalleştirme, Sosyal Kontrol ve Rehabilitasyon

Yaşam boyu süren sosyalleşme, "biyolojik merkezli bir yapıdan sosyal bir varlık haline gelme" durumu olarak ifade edilmektedir (Aslantürk ve Amman, 2000:224). Sosyalleştirme de önemli olan bireyin yaşadığı toplumla bütünleşerek toplumsal hayata entegre olmasıdır. Yani bireyin yaşadığı sosyo-kültürel ortama uygun olarak davranması ve diğer insanlarla uyum içinde yaşamayı öğrenme sürecidir. Bireyin sosyalleşmemesi beraberinde birçok sorunu da ortaya çıkarmaktadır. Bundan dolayı da belediyelerin bu alanda yapmış oldukları işlevler tamamlayıcı olma özelliği taşımaktadırlar. Belediyeler toplumsal düzenin uyum içinde devam edebilmesi için koydukları kurallar ve bu kurallara uyulmadığı durumlarda uyguladıkları yaptırımlarla bireyin sosyal beklentilere uygun davranmasını aşılayarak sosyal kontrol mekanizması olarak görev üstlenmektedirler (Pektaş, 2010:14). Sosyal kontrolün beklenilen düzeyde gerçekleşmesi halkın sosyalleşmesi ile ilgili bir süreçtir. Sosyalleştirme işlevi sağlanıldığı noktada, sosyal kontrol mekanizması da işlemeye başlamaktadır. Belediyeler afiş dağıtarak, esnafları gezerek, kıraathane toplantıları ve halk meclisleri düzenleyerek halka daha fazla mesaj vermeye çalışmaktadırlar (Toprak ve Şataf, 2009:15).

Belediyeler tarafından yapılan sosyal hizmetler, eğitim, spor ve sanat alanında yürüttüğü faaliyetler insanların sosyalleştirilmesine yardımcı olmakta ve onların toplumla bütünleşmesini sağlamaktadır. Yapılan bazı faaliyetler bireylerin toplum içine girmelerini sağlarken, bazı faaliyetlerde birden fazla toplumsal kesimin birbirleriyle sosyalleşmesini sağlamaktadır. Örneğin belediyeler tarafından verilen "mesleki ve beceri kazandırma" kursları, dezavantaj grup içerisinde yer alan bireylerin hem meslek sahibi olmalarını hem de yeteneklerini geliştirmelerini sağlamaktadır. Böylelikle verilen kurslar neticesinde bireyler meslek sahibi olduğu mesleklerden gelir elde etmenin yanında ayrıca birçok insanla etkileşim içinde oldukları için sosyalleşmektedirler (Aslantürk ve Amman, 2000:172; Ateş, 2009:93).

1.2.2. Yönlendirme, Rehberlik ve Kılavuzluk Etme

Belediyeler topluma ilişkin danışmanlık hizmeti vererek, önemli gün ve konularda onları yönlendirerek, yaşadıkları sorunları hangi kurumlarla çözecekleri konusunda izleyecekleri yolu göstererek önemli işlevler üstlenmektedirler. Çünkü bazı durumlarda vatandaşlar sahip olduğu kanuni haklardan haberdar olmayabilir ya da onları nasıl kullanacakları konusunda yeteri kadar bilgi sahibi olmayabilirler. Bu yüzden belediyeler bu gibi durumlarda toplumsal kesimleri yönlendirmektedir. Böylece sorunlarla baş etme konusunda sıkıntı yaşayan bireyler belediyelerin yönlendirme, rehberlik ve kılavuzluk etme işlevi ile beraber hem bilgi sahibi olmakta hem de sorunları çözme konusunda danışmanlık hizmeti ile yardım alabilmektedirler(Toprak ve Şataf, 2009:16). Belediyeler danışmanlık hizmetini tüketici danışma merkezi ve benzeri hizmet birimleri yoluyla vermektedirler. Yapılan çalışmalarda önemli şahsiyetler vurgulanmakta, dini ve milli bayramlarla ilgili birtakım etkinlikler yapılmaktadır.

1.2.3. Yardım Etme ve Gözetme (Sosyal Yardım)

Belediyeler görev sınırları içerisinde ikamet eden vatandaşların maddi durumları hakkında bilgiyi diğer dernekler ve sivil toplum kuruluşlarından daha kolay tespit edebilmektedirler (Pektaş, 2010:14). Yardıma ihtiyacı olan vatandaşların gıda, sağlık, eğitim gibi ihtiyaçları belediyeler tarafından karşılanmaktadır. Ayrıca ihtiyaç sahibi kişilere yapılan yardımların ulaştırılması sürecinde de belediyeler aracılık görevi üstlenmektedirler.

Belediyelerin dezavantajlı grupları gözetme ve yardım etme işlevleri son yıllarda artmaya başladığı görülmüştür. Dezavantajlı gruplara ve yoksul kişilere sosyal yardım ve sosyal hizmet etme, belediyelerin eski zamanlardan beri devam ettirdiği görevleri arasında yer almaktadır. Ama son zamanlarda belediyeler bu yönleriyle daha fazla ön plana çıkmaya başlamışlardır. Belediyeler görev sınırları içerisinde ihtiyaç sahibi vatandaşların sosyo-ekonomik durumlarını tespit etmek ve tek başına yaşanan sorunları çözemeyenlerin ihtiyaçlarını öğrenmek amacıyla envanter çalışmaları yürütmektedirler. Yapılan envanter çalışmalarıyla ihtiyaç sahibi olanlar ve asgari yaşam düzeyine sahip olmayan aileler belirlenmektedir.

Daha sonra yapılan incelemeler neticesinde tespit edilen ihtiyaçları gidermek amacıyla sosyal yardımlar yapılmaktadır (Kesgin, 2016:171).

1.2.4. Yatırım Yapma (Tesis Kurma)

Merkezi idarelerde olduğu gibi belediyelerde işsizliği kendi sorunu olarak görmektedirler. Kentlerde artmaya başlayan işsizlik ve yoksulluğu ortadan kaldırmak için belediyeler birtakım yatırımlar yapmaktadırlar. Yaptıkları yatırımlarla işsizlik ve yoksulluğu tamamen ortadan kaldırmasalar da hafifletmeye çalışarak hayatı yaşanılabilir hale getirmeye çalışmaktadırlar. Ekmek fabrikaları, sağlık ocakları, tanzim satış mağazaları, istihdam merkezleri, aşevleri, sığınma evleri ve mahalle kütüphaneleri gibi sosyal yatırımlar vatandaşların ihtiyaçlarını gidermeye yönelik hizmetlere örnek olmaktadır. Belediyelerin bu hizmetlerden dolayı yatırıma girişmeleri zorunluluk teşkil etmektedir (Beki, 2008:41; Toprak ve Şataf, 2009:16; Pektaş, 2010:14).

1.2.5. Belediye-Halk Etkileşimi

Yerel yönetimler oy ile seçildiği için sosyal belediyecilik kapsamında yürütülen uygulamalarda belediye-halk etkileşimi oldukça önemlidir. Bundan dolayı yerel yönetime seçilen veya seçilmek isteyenler halk ile kaynaşmaya önem vermek mecburiyetindedirler. Vatandaşların istek ve taleplerine daha hızlı ve daha iyi hizmet vermek amacıyla belediye halk etkileşim programları mevcuttur. Bunun en somut göstergesini iletişim merkezi, beyaz masa ve çözüm masası birimleri oluşturmaktadır. Ayrıca demokratik katılım platformları ve kent konseyleri de belediye ile halk etkileşimi sağlayan önemli araçlardandır (Aksoy, 2007:77). Belediye halk etkileşimde önemli araç olan beyaz masa sayesinde vatandaşlar bizzat belediyeye gelerek ya da telefonla görüşerek istek ve taleplerini yada şikayet ve görüşlerini bildirerek sorunlarını kısa zamanda çözüme kavuşturabilmektedirler (Sezgin ve Özbay, 2016:203).

1.2.6. Tampon Mekanizması

Merkezi yönetim içerisinde devlet ve toplum arasında düzeni sağlamada belediyeler aktif rol almaktadırlar. Devlet ile toplum arasındaki ilişkinin zayıflayabildiği durumlarda toplumda karışıklıkların çıkmaması için

belediyelerin yapmış olduğu sosyal belediyecilik uygulamaları önemli olmaktadır. Bu anlamda belediyeler, Mübeccel Belik Kıray tarafından ilk defa kullanılan " toplumsal değişmenin buhransız olmasını sağlayan" tampon kurum (Kıray,1964:7) olarak görev almaktadırlar(Kocaoğlu, Aydoğan, Akkuş, 2017:161). Ayrıca belediyeler kır- kent dengesini sağlayarak kentte yeni gelen göçmenlerin ikilem içerisinde kalmadan kentle bütünleşmelerini sağlayan tampon kurum olarak da görev yapmaktadırlar. Kısacası tampon mekanizmaları sayesinde toplumsal değişim herhangi bir sorun yaratmadan gerçekleşmektedir (Özdemir, 2013:946).

1.2.7. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma

Belediyeler yoksul ve muhtaç kişilere yaptığı sosyal yardımlarla toplumda insanlara bir nevi yardımlaşma ve dayanışmaya duygusu aşılamaktadır. Böylece belediyeler kendi hizmetleri yanında maddi durumu iyi olan vatandaşların yaptığı yardımları ihtiyaç sahiplerine ulaştırmada aracılık görevi de üstlenmektedir. Örneğin ramazan aylarında verilen iftar yemekleri ve yardımlar birçok hayırsever vatandaşın yaptığı katkılarla gerçekleşmekte olduğu için belediyeler maddi anlamda çok fazla etkilenmemekledirler(Kocaoğlu, Aydoğan, Akkuş, 2017:161).

1.2.8. Sosyal Çözülme

Sosyal çözülme, topluluğu oluşturan sosyal ilişkilerin bütünlüğü işleyemez hale getirecek kadar gevşemesi olarak tanımlamnaktadır. Sosyal çözülmenin gerçekleşmesi durumunda ise toplum bütünlüğü önemli bir ölçüde zarar görmektedir (Bilgiseven, 1984:297). Bundan dolayı belediyeler sosyal çözülmeyi önleme işlevi görmektedirler. Toplumda yoksulluğu, nesiller arası farklılaşmayı, işsizliği, kültürler arası çatışmaları vb. bir takım sosyal sorunları çözmek için belediyeler önemli görevler üstlenmektedirler. Çünkü bu sorunlardan dolayı oluşacak sosyal çözülme toplumda başka sorunların da ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Madde bağımlılığı, intihar, etnik ve dini kavgalar sosyal çözülmenin sonucunda ortaya çıkan sorunlara örnek gösterilebilir. Bu yüzden de belediyeler sosyal çözülmeyi engellemek amacıyla sosyal yardımlar, kültürel etkinlikler ve rehabilitasyon merkezleri gibi önemli birtakım hizmetleri hayata geçirmektedir (Erkal, 1995:289).

1.2.9. Sosyal Patlama

Belediyeler sosyal patlamayı önlemek amacıyla sosyal yardım ve sosyal projeleri hayata geçirmektedirler. Yoksul ve ihtiyaç sahibi kişilere belediyelerin yapmış olduğu gıda yardımı, yakacak yardımı, ailelere giysi yardımı, öğrencilere kitap ve kırtasiye yardımı ve sağlık yardımı sosyal patlamayı önlemek için yapılan hizmetlerden bazılarıdır. Örneğin Arjantin'de yoksulluktan dolayı ortaya çıkan sosyal patlama toplumda daha büyük sorunlarında ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bundan dolayı belediyeler, yoksul insanları ön planda tutarak sosyal patlamayı bir nevi önlemiş olmaktadırlar (Beki, 2008:39).

1.2.10. Disfonksiyonel Boyut

Disfonksiyonel boyut, sosyal belediyeciliğin olumlu yanlarının yanında bazı olumsuz durumlarla da karşı karşıya geleceğini ifade etmektedir. Belediyeler yapmış olduğu sosyal yardımlarla toplumda herhangi bir işte çalışmadan sadece kurumlardan gelen yardımlarla yaşamayı meslek haline getiren bir grubun ortaya çıkmasına imkân vermektedirler. Bu durum yerel yönetimler için olumsuz sonuçlara sebep olmakta ve asıl yardıma ihtiyacı olanları yapılan sosyal yardımlardan mahrum bırakmaktadır. Sonuç olarak yerel yönetimlerin yanında merkezi yönetimde dolaylı olarak etkilenmektedir(Beki, 2008:42).

1.3. Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının Temel Sorunları

Sosyal belediyecilik sorunu ile ilgili var olan temel sorunlar aslında belediyelerin genel sorunlarıdır. Belediyelerin sorunlarının çözümü için belediye ve büyükşehir belediye yasaları çıkarılmıştır. Fakat bu yasalar ile belediyelerin sorunlarının çözümü konusunda önemli adımlar atılmış olsada halen belediyelerin uygulamada çözmesi gereken birçok sorun mevcuttur. Sosyal belediyecilik uygulamalarının temel sorunları şunlardır:

1.3.1. Veri Yetersizliği

Sosyal belediyecilik uygulamalarının temel öğesini oluşturan verilerin yetersiz olması, sosyal politikaların belirlenmesinde ve değerlendirilmesinde sorun teşkil etmektedir. Ülkemizde de sosyal yardımlarda ve sosyal politika uygulamalarında yeteri kadar veri bulunamamaktadır (Aydın ve Gündüz,

2011:25). Sosyal hizmet ve yardımlardan yararlanmak için yapılan başvuruların kısa sürede değerlendirilmesinde ve gerçek ihtiyaç sahibi kişilerin belirlenmesinde sosyal doku çalışmalarına ihtiyaç vardır. Sosyal doku çalışmaları ile yerel halkın cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir düzeyi, sağlık ve muhtaçlık durumu hakkında bilgi sahibi olunur. Elde edilen bilgiler belediyelerin yatırımları konusunda yol gösterici olduğu gibi gerçek ihtiyaç sahibi vatandaşların belirlenmesinde de büyük önem taşımaktadır(Keleş, 2008:110). Ayrıcagerçekten sosyal yardımlara ihtiyacı olduğu halde verilen sosyal yardımlardan haberdar olmayan ya da yönetimlerden maddi yardım talep etmeyen ailelere de sosyal doku çalışmaları ile ulaşılmaktadır. Ama bu tür çalışmalar yapılmadığında ya da eksik yapıldığında gerçek yardıma muhtaç vatandaşların belirlenmesinde ve ne tür yardımlara ihtiyaç duydukları bilinmemekte, bu da hizmetlerin etkin sunumunu engellemektedir (Orhan, 2007:58).

Sosyal doku çalışmaları merkezi yönetim ve yerel yönetimler tarafından yapılmaktadır. Yapılan bu çalışmalardan elden edilen veriler yerel yönetimler tarafından paylaşılsa da merkezi yönetim tarafından paylaşılmamaktadır. Bu da yardım yapılacak kişilerin tespit edilmesinde zaman kaybına sebep olmakta ve hizmetlere hızlı erişime engel olmaktadır. Sosyal belediyecilik uygulamalarında temel sorun olan veri yetersizliği yalnızca sosyal hizmet ve yardımlar ile ilgili değildir. Hemen hemen tüm sosyal belediyecilik uygulamaları yeterli bilimsel veri olmadan yapılmakta ve nadiren değerlendirilmektedir. Yapılan işlerin fayda-maliyet analizi yapılmadığı için sosyal belediyecilik faaliyetleri de ölçülememektedir (Çöpoğlu, 2014:238).

1.3.2. Yöneticilerin Olumsuz Davranışları

Belediye yöneticilerin sosyal belediyecilik anlayışına karşı olumsuz davranışları, sosyal politikalar konusunda ve sosyal belediyecilik içeriği hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları sosyal belediyecilik uygulamalarında önemli bir sorundur. Sosyal belediyecilik ile ilgili birçok görev belediyelerin zorunlu görevleri arasında değilde isteğe bağlı görevleri arasında olduğundan bu görevlerin yapılıp yapılmadığını kontrol eden bir

denetim mekanizması yoktur. Bundan dolayı daha çok aynı partili belediyeler tarafından iyi uygulamalar paylaşılarak yayılmaktadır(Çöpoğlu, 2014:237).

Belediyelere yasalar ile geniş yetki ve görevler verilmesine rağmen sosyal belediyecilik uygulamaları istenilen düzeyde değildir. Çünkü birçok yönetici sosyal politikaların önemi anlamamakta ve yapılan hizmetlerin gereksiz harcamalar olarak görmektedir. Bazı belediyelerde sosyal politika uygulamalarının merkezi yönetimin görevi olduğunu düşündükleri için erzak yardımı, kömür yardımı ve öğrencilere burs gibi kısa vadeli sosyal yardımlar yapmaktadırlar (Pektaş, 2010.16). Ayrıca değişen yöneticilerin sosyal belediyecilik uygulamalarına karşı tutumları da sosyal belediyeciliğin devamı ve geleceği için önemlidir. Çünkü sosyal belediyecilik uygulamalarına bakış açıları genel olarak özneldir. Aynı siyasi partiden olan yönetici değişikliklerinde bile sosyal belediyecilik uygulamalarının devamı ve geleceği açısından büyük önem arz etmektedir (Çöpoğlu, 2011:17).

1.3.3. Belediyelerin Gelir Kaynaklarının Yetersizliği

Belediyelere yasalar ile geniş yetki ve görevler verilmiştir ama bu görevler ile orantılı yeterli kaynaklara sahip değildir. Belediyeler sosyal belediyecilik ile ilgili hizmetleri uygulamaya koymak için yeterli kaynaklara sahip olması gerekir. Görev ve sorumlulukları arttığında mali kaynaklarının da artması gerekmektedir. Türkiye'de belediyelerin görevleriyle gelirleri aynı düzeyde olmadığı bilinmektedir. 2012 tarihli 6360 sayılı Kanun ile Büyükşehir belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aldığı pay %5'ten %6'ya çıkarılmıştır. Buna rağmen belediyelerin giderlerini öz gelirleriyle ödemeleri ile ilgili yetersizlikler merkezi hükümete bağımlı olmaya neden olmaktadır. Böylece sosyal belediyecilik uygulamaları ile ilgili harcamalarda sınırlı olmaktadır (Yılmaztürk ve Güler, 2017:16).

Belediyelerin sosyal belediyecilik ile ilgili hizmetlerini yerine getirebilmeleri yeterli kaynakları sahip olmaları ile ilgilidir. Yeterli kaynak sağlanmadığında belediyelerin yaptığı projeler eksik kalmakta ya da yeni projelerin yapılamamasına neden olmaktadır. Yeterli kaynaklara sahip olduklarında dezavantajlı gruplar ile ilgili daha fazla sosyal hizmet ve

yardım yapılabilir, yoksulluğun azaltılmasında önemli rol üstelenebileceklerdir.

1.3.4. Uzman Personel Eksikliği

Sosyal belediyeciliğin en önemli sorunlarından biri de hizmetlerin sunumunda uzman personel eksikliğidir. Belediyelerde sosyal belediyeciliğin uygulanmasında uzman personel bulmak güçtür. Büyükşehir belediyeleri ve il belediyeleri hariç diğer belediyelerde zorunlu işler dışında çalışan personel çalıştığı iş ile ilgili eğitim almamıştır. Sosyal hizmet ve yardımlarda, sosyal doku çalışmalarında, ihtiyaç sahiplerinin belirlenmesinde ve değerlendirilmesinde daha fazla uzman personele ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü uzman personel tarafından yapılmayan birçok hizmet kaynak israfına yol açar (Çöpoğlu,2014:241).

Sosyal belediyeciliğin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesinde her belediye yeterli sayıda uzman personel istihdam etmelidir. Ayrıca hizmet içi eğitimler verilmelidir. Uzman personellerin belediyelere çalışması için ücret ve sosyal imkanları iyileştirilmelidir (Uçaktürk ve diğerleri, 2008:13).

1.3.5. Standart Yokluğu

Belediyelerin altyapı, üstyapı ve imar konularında belirli kurallar ve standartlar bulunurken sosyal belediyecilik uygulamalarında böyle bir durum söz konusu değildir. Sosyal belediyecilik ile ilgili hizmetler belediyelerin yapması gereken zorunlu görevlerden sonra yapılacak uygulamalar olarak görülmektedir. Belediyenin kaynakları da bu öncelikle yapılmaktadır. Sosyal belediyecilikte standart yokluğundan dolayı her belediye kendi standartlarını belirlemektedir (Ateş, 2009:94).

Standartları olan sosyal belediyecilik uygulamaları olmadığı için bir belediye tarafından yapılan sosyal hizmet ve yardımlar diğer belediyeler tarafından yapılmamaktadır. Hatta aynı isimle yürütülen sosyal belediyecilik hizmetlerinin zamanı ve içeriği de farklı olabilmektedir. Sosyal belediyecilik hizmetleri bazı belediyeler tarafından herkes için uygulanırken bazı belediyelerde sadece ihtiyaç sahibi vatandaşlar için uygulanmaktadır (Çöpoğlu, 2014:241-242).

1.3.6. Sosyal Belediyeciliğin İstismarı

Belediyeler tarafından yapılan sosyal hizmet ve yardımlar ihtiyaç sahibi vatandaşlar için hayati önem taşımaktadır. Yapılan sosyal hizmet ve yardımlar kısa vadeli ve geçici olarak yapıldığı için yardıma muhtaç vatandaşların ihtiyaçlarını tam anlamıyla karşılayamamaktadır. Bundan dolayı yapılan iyileştirmeler sorunu ortadan kaldırmaya değil de sadece kısa bir süreliğine çözüme kavuşturmaktadır. Böylece sosyal belediyecilik uygulamalarında sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden belediyeler yardıma muhtaç vatandaşlara maddi yardım yapmaktan ziyade istihdamı artıracak birtakım uygulamaları yapmalıdır. Yoksa yardıma muhtaç vatandaşlar çalışmak yerine sosyal yardımlara bağlı olarak yaşamayı tercih etmektedirler.

Sosyal politikaların yerel aktörler tarafından amaç dışı kullanılması istismar ve ayrımcılık gibi kötü uygulamalara sebep olmaktadır. Genel olarak görülmese de bazen sosyal hizmet ve yardımlarda partizanlık ve ayrımcılık görülmektedir (Seyyar, 2008:39). Hizmetlerin şeffaflık ve açıklık ilkelerinden uzaklaşarak partizanlık, öznellik ve kayırmacılık gibi uygulamalarına kaymaktadır. Partizanca uygulamalar ile seçim döneminde belirli oylar garanti altına alınır. Bu durumda belediyeleri kamu kurumundan çıkararak küçük grup düzeyine indirmektedir (Keskin, 2008:148). Tüm bu kötü durumları ortadan kaldıracak, kaynakların adaletli bir şekilde bölüşümünü sağlayarak, açıklık ve şeffaflık ilkesi doğrultusunda standartlara uygun yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca sosyal belediyecilik uygulamaları sivil toplum kuruluşları, belediye meclisleri ve yerel hak tarafında düzenli olarak denetlenmelidir (Pektaş, 2010:17).

Belediye başkanları sosyal belediyecilik uygulamalarında kendilerini üyesi oldukları siyasi partilerin baskısı altında hissetmektedirler. Sosyal hizmet ve yardımlardan yararlanacak kişilerin belirlenmesinde parti örgütlerinin karışması istismara ve kayırmacılığa sebep olmaktadır. Sosyal belediyecilik uygulamalarında, sunulan hizmetlerin duyuru ve bilgilendirilmesinden daha çok belediye başkanlarının abartılı reklamları yapılmaktadır. Orantısız yapılan tanıtım ve reklamlar sosyal belediyecilik uygulamalarını amacından uzaklaştırmaktadır (Çöpoğlu, 2014:242).

2. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE SOSYAL BELEDİYECİLİK

2.1. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi

Türkiye'de 1950'li yıllarından sonra yaşanan kentleşme süreci ile belediyelerin önemi artmaya başlamıştır. Sosyal belediyecilik olarak nitelendirilebilecek çalışmalar ise 1970'li yıllardan sonra uygulamaya konulmuş ve 1990'lardan sonra da artmaya başlamıştır.Bu bölümde Osmanlı Devletinden günümüze kadar belediyelerin gelişim ve dönüşümleri Cumhuriyet öncesi dönem ve Cumhuriyet sonrası dönem olmak üzere iki başlık altında incelenecektir.

2.1.1.Cumhuriyet Öncesi Dönem

Türkiye'de yerel yönetimlerin tarihsel gelişimine bakıldığında Batı da olduğu gibi zengin bir geleneğe ve uzun bir geçmişe sahip olduğunu söylemek mümkün değildir. Türkiye'de modern anlamda yerel yönetimler ancak Tanzimat'ın ilanıyla oluşmaya başlamıştır. Osmanlı Devleti'nde Tanzimat öncesi dönemde modern anlamda bir yerel yönetim geleneğinin olduğunu ileri sürmek güçtür. Ancak bu hizmetleri yerine getiren bir takım yerel idari birimler olarak ifade edebileceğimiz teşkilatların varlığından söz etmek mümkündür.Tanzimat öncesi dönemde Osmanlı Devleti'nde belediyeye ait görevleri kadılar, loncalar, vakıflar ve mahalleli tarafından yerine getirildiği bilinmektedir. Bu kuruluşların kendilerine özgü bütçeleri, görevlileri ve karar organları olmamasından dolayı mahalli idare teşkilatının bu dönemde olmadığını belirtmek mümkündür (Ulusoy ve Akdemir,2007:201). Ayrıca padişahlar, vezirler ve vatandaşların vakıf aracılığıyla kent ve kasabalarda yapmış oldukları hanlar, aşevleri, çeşmeler, köprüler ve imarethaneler dönemin sosyal yardım ve imar hizmetlerini yerine getirmektedir(Tümerkan, 1946:6).

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat öncesi dönemde belediye hizmetlerin sağlanmasından devlet memuru olarak atanan kadılar sorumludur.Kadı hem mülki amir hem belediye başkanı hem de hakim olarak idari, adli ve beledi yetkilerin tümüne sahiptir. Kadının başlıca görevleri; şehrin dirliğini ve düzenini sağlamak, esnafı denetlemek, halkın ihtiyaç duyduğu ürünlerin

karaborsaya düşmesini engellemek, üretimi kontrol etmek, pazar alanlarının düzenli olarak kurulmasını takip etmek, okul, cami ve vakıf gibi kurumları denetlemek, imar işlerini takip etmek, şehir temizliğini sağlamak, satılan ürünlerin fiyatlarını tespit etmek ve düzenli olarak kontrol etmek, esnafın kullandığı ölçü ve tartı aletlerini kontrol etmek, şehrin düzenini sağlayabilmek amacıyla önlem almak ve gerektiğinde yasaklar koymaktır (Ortaylı,1976:97-99).

Kadı görevlerini yerine getirirken ona yardımcı olmak amacıyla birtakım görevlileri bulunmaktadır.Örneğin şehrin düzen ve güvenliğinin sağlanmasından subaşı, imar ve düzenleme işlerinden mimarbaşı, çevre temizliğinden çöplük subaşı ve mahallelerin yönetim işlerinden de imamlar kadıya karşı sorumludur. Muhtesip ise tüketim maddelerine narh koymak,ölçü ve tartı aletlerini denetlemek, şehrin temizliğini kontrol etmek ve esnafı denetlemek gibi belediyeye ait hizmetlerin yürütülmesinden sorumludur (Kazıcı, 2006:74). Ayrıca kadı bütün davalara tek başına bakamadığından kaza dahilindeki her bölgeye kendi adına görevleri yerine getirmek amacıyla naib tahin etmektedir. Naib kendi bölgesindeki davalara baktığı gibi gerektiğinde keşfe de çıkabilmektedir. Kadıya yardım eden tüm bu görevliler birer devlet memurudur. Maaşları ise halktan toplanan vergi ve ceza gelirlerinden ödenmektedir(Ortaylı,1976:97-99).

Şehir hizmetlerinin yürütülmesinde kadıların yanında vakıflar da birçok görev üstlenmişlerdir. Vakıflar sağlık, eğitim, köprü, sosyal yardım,çeşmeveyol gibi birçok konuda önemli görevler üstlenmişlerdir. Uzun yıllar büyük şehirlerin su ihtiyacını karşılayarak yeni su projelerini hayata geçirmişlerdir (Kazgan ve Önal,1996:425-426).

Şehir hizmetlerinin yürütülmesinde kadı ve vakıfların yanında loncalarda görevler üstlenmişlerdir.Loncalar usta-çırak ilişkisine dayanan esnaf birlikleridir. Loncalar ürünleri toplamak, üretilen ürünleri satmak, üyelerini mesleki anlamda denetlemek, üyeleri arasında çıkan sorunları çözmek, hata yapan üyelerini cezalandırmak ve halkla hükümet arasında köprü görevi olarak faaliyet göstermişlerdir (Ünal, 2011:243).

19. yüzyıl sonlarında yaşanan nüfus artışı, dış ticaret ve Kırım Savaşı sonrası Avrupa devletleri ile yapılan ittifaklar sonucunda temsilcilerinin ve

askerlerinin İstanbul'a gelmeleri kentlerde altyapı, yol ve kaldırım gibi sorunları ortaya çıkarmıştır. Çıkan sorunlar karşısında geleneksel kurumlar yetersiz kalmıştır (Seyitdanlıoğlu, 1996:75). Kentlere yaşanan sorunlar ve hizmet yetersizliğinden dolayı Tanzimat yöneticileri Fransız komün sisteminden etkilenerek 1855 yılında İstanbul'da ilk belediye teşkilatı olan İstanbul Şehremaneti'ni kurmuşlardır (Oktay, 2008:136). Şehremaneti kurulmasını sağlayanların öncelik verdiği konu, kurulan belediyenin kentin ortak ihtiyaçlarını karşılamasıdır. Ortaylı'ya göre belediyeye verilen görev ve yetkilerin geniş olmasından dolayı kurulan belediyenin başarılı olmasını beklemek zordur. Çünkü belediyeye verilen geniş görev ve yetkiler için gerekli imkanlar sağlanamamıştır (Ortaylı, 1985:121).

İstanbul Şehremaneti'ni "şehremini" adı verilen bir başkan tarafından yürütülmektedir. Şehremini görevlerini iki yardımcısı ve 12 kişiden oluşan meclis ile yürütmektedir. Şehremaneti'nin görevleri; şehrin temizliğini sağlamak, çarşı ve pazarları denetlemek, zorunlu ihtiyaçları temin etmek,vergileri toplayarak hazineye teslim etmek, yol ve kaldırım yapmak, esnafı kontrol etmek ve güvenliği sağlamaktır (Ortaylı, 2000:137).

İstanbul Şehremaneti yönetim konusunda meclis üyelerinin tecrübesiz olması ve mali kaynakların yetersizliğinden dolayı başarısız olmuştur. Belediye örgütünün yeniden yapılandırılması konusunda İntizam-ı Şehir Komisyonu kurulmuştur. Kurulan bu komisyonun görevi belediye konusunda araştırma yaparak önerilerde bulunmaktır. 1858 yılında İntizam-ı Şehir Komisyonu'nun önerileri sonucunda İstanbul 14 daireye ayrılmıştır. Beyoğlu ve Galata'yı kapsayan bölgeye Altıncı Daire-i Belediye ismi verilmiştir. Bütün belediye dairelerinde uygulanması önerilen uygulamalar mali kaynakların yetersizliğinden dolayı Altıncı Daire'de uygulanmaya başlanılmıştır (Önver,2009:46). Dairenin görevleri; kanalizasyon ve içme sularının altyapılarını inşa etmek, ulaşımı kolaylaştırmak, sokak ve yolların aydınlatılmasıdır (Eryılmaz,1992:206).

1864 yılında kurulan Vilayet Nizamnamesi ile eyaletler kaldırılarak yerine vilayetler kurulmuştur. Bu Nizamnameye göre yönetsel yapılar 27 vilayetten oluşmaktadır. Vilayetler illere, iller ilçelere, ilçeler ise bucak ve köylere bölünmüştür. Vilayetin özel işlerinden sorumlu il genel meclisinin

kurulacağı belirtilmiştir. Vilayet Nizamnamesi ilk olarak Tuna vilayetinde daha sonra 1867 yılında bütün ülkede uygulanmıştır. İstanbul'da Altıncı Daire uygulamasından sonra 1868 yılında Dersaadet idare-i Belediye Nizamnamesi yayınlanarak İstanbul'un 14 belediye dairesine ayrılması kararlaştırılmıştır (Çolak, 2012:43).

1871 yılında İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi taşrada belediyelerin kurulması ile ilgilidir. Belediye meclisi valinin onayı ile göreve başlayan başkan, yardımcısı ve altı üyeden oluşmaktadır. İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi ile il genel meclisinin görev alanları genişlemiştir. Beldenin temizlik işlerinden sorumlu olmak, okul ve hastane yaptırmak, yolların onarımını yapmak, içme suyu ve kanalizasyon hatlarını inşa etmek ve onarmak, ölçü ve tartı aletlerini denetlemek, yoksul ve fakirlerin ihtiyaçlarının giderilmesi konusunda yardımcı olmak, kimsesiz ve ihtiyaç sahibi kişilerin mahalleli tarafından bakımını sağlamak ve narh koymak görev alanları arasındadır (Dönmez, 1995:169).

1876 tarihli Kanunu Esasi'nin 112. Maddesinde belediye hizmetlerinin İstanbul ve taşrada seçimle oluşan meclisler tarafından yönetileceği belirtilmiştir (1876 Anayasası M 112). 1877 yılında sadece belediyeler ile ilgili olan Vilayet Belediye Kanunu çıkarılmıştır. Böylelikle tüm belediyeler aynı kanun çatısı altında düzenlenmiştir. Kanun her kent ve kasaba belediye kurulmasını amaçlamıştır. 1877 yılında çıkarılan 1877 Dersaadet Belediye Kanunu ile belediye daire sayısı 20 olmuştur (Toprak, 2006:80).

Osmanlı belediyeleri genel olarak şehirde yaşanan sorunları çözmek amacıyla hizmetler sunmuşlardır. Gerekli olduğu halde sosyal hizmet ve yardım konusunda yeteri kadar etkin olmamışlardır. Tanzimat dönemine kadar belediyeye ait görevleri geleneksel kurumlar yerine getirmeye çalışmışlardır. Ama Tanzimat Fermanı'ndan sonra geleneksel kurumlar ihtiyaçları karşılama konusunda eksik kalmışlardır. Yasal düzenlemeler yapılmış olsa da mali kaynakların yetersizliği ve nitelikli personel eksikliğinden dolayı ileri gidilmemiştir (Negiz, 2012:211-213).

2.1.2.Cumhuriyet Sonrası Dönem

Lozan antlaşmasından sonra Türkiye Osmanlı Devleti'nden 389 belediye devralmıştır. Bu belediyelerin yapmış oldukları hizmetler sınırlıdır. Çünkü 389 belediyeden sadece 4 tanesinde elektrik, 20 tanesinde içme suyu, 17 tanesinde kesimevi, 7 tanesinde spor alanları, 90 tanesinde pazaryeri ve 29 tanesinde bahçe ve park düzenli olarak bulunuyordu. Dolayısıyla belediyeler açısında etkin bir alt yapının olduğunu söylemek mümkün değildir (Ortaylı ve Tekeli, 1978:89).

Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra yerel yönetimler konusunda çalışmalar yapılmaya başlanılmıştır. İlk olarak Ankara Türkiye Cumhuriyeti'ninbaşkenti olmuştur. 1924 yılında çıkarılan 417 sayılı Ankara Şehremaneti Kanunu ile Ankara'ya özel bir yönetim biçimi getirilmiştir. Ankara Şehremaneti Kanunu'ndan sonra 1924 yılında 442 sayılı Köy Kanunu çıkarılmıştır. Kanun'a göre nüfusu 3.000'den az olan yerlere köy denilmiştir. Daha sonra 3000 nüfus kriteri 2000 olarak değiştirilmiştir. 1933 yılında da Belediyeler Bankası kurularak belediyelere ekonomik yönden destek sağlanmıştır(Dönmez, 1995:170-171).

1877 yılında çıkarılan Dersaadet Belediye Kanunu, Vilayet Belediye Kanunu ve 1934 yılında çıkarılan Ankara Şehremaneti Kanunu 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunu ileyürürlükten kaldırılmıştır. Tüm belediyeler eşit sayılarak 1580 sayılı Belediye Kanunu çatısı altında düzenlenmiştir.Kanunun 15. Maddesinde belediyenin görevleri sıralanmıştır. Bu kanun belediyelere önemli görevler vermesine rağmen 17. Maddesinde 59-73 fıkralarında yer alan görevlerin belediyenin isteğe bağlı görevleri olduğu belirtilmiştir. Yani sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerinin belediyenin zorunlu görevleri arasında yer almadıklarını söylemek mümkündür (1580 sayılı Belediye Kanunu, 1930).

Türkiye İkinci dünya Savaşı'ndan sonra 1946 yılında tek partili sistemden çok partili hayata geçmiştir. Çok partili sistemle beraber liberal iktisat politikaları uygulanmaya başlanılmıştır. Yaşanan sosyal ve ekonomik gelişmeler ile başlayan hızlı kentleşme beraberinde altyapı hizmetlerine olan ihtiyacı artırmıştır. Bu yüzden belediyeler sosyal politikalardan ziyade altyapı hizmetlerine öncelik vermişlerdir. Bu durumun yaşanması

belediyelerin kaynak yetersizliği ve ilgisiz tutumlarıdır. 1580 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelere verilen birçok görev ve yetkiler yerine getirilmediğinden merkezi hükümet tarafından yerine getirilmiştir (Tekeli, 1990:50-53).

1933 yılında kurulan Belediyeler Bankası 1946 yılında İller Bankasına dönüştürülmüştür. 1948 yılında Belediye Gelirleri Kanunu, 1957 yılında İmar Kanunu ve 1958 yılında İmar ve İskan Bakanlığının kurulması bu dönemde yaşanan önemli hukuki düzenlemelerdir. Ayrıca 1950 yılında çıkarılan 5656 sayılı Yasa ile konut üretimi belediyelerin zorunlu görevi olarak sayılmıştır(Ersöz, 2011:10).1954 yılında Ankara ve İstanbul belediyelerinin ayrıcalıkları kaldırılarak diğer belediyelerle aynı statüye getirilmiştir. Ayrıca 1923'ten beri birlikte yürütülen belediye başkanlığı ve valilik 1 Mart 1957 yılında ayrılmıştır. Böylece iki ayrı kurumun tek kişi tarafından yönetilmesi engellenmiştir (Erdem, 2015:61-62).

1950 ve 1960'lara kadar hızlı bir şekilde devam eden kentleşme ve göç beraberinde gecekondulaşma sorununu da doğurmuştur. Kaynakların yetersiz olması belediyelerin tüm bu sorunlar karşısında yeterli hizmet sunmalarını güçleştirmiştir. O yüzden belediyeler bu dönemde sosyal politikalardan daha çok vatandaşların temel gereksinimlerini karşılamaya yönelik hizmetler sunmuşlardır (Adıyaman ve Demirel, 2011:118). Gecekondulaşmanın giderek artmasından dolayı 1966 yılında 775 sayılı Gecekondu Kanunu çıkarılarak belediyelere bu konuda yetki ve sorumluluklar verilmiştir.

Türkiye'de sosyal belediyecilik anlayışının tam olarak ortaya çıkması ve gelişmesi 1970 yılına dayanmaktadır. Bunun temel nedeni, birlikçi ve bütünlükçü belediye, sosyal demokrat belediye, kaynak yaratıcı belediye, demokratik ve özgürlükçü belediye, tüketimi düzenleyici belediye ve üretici belediye gibi temel ilkeleri olantoplumcu belediyecilik anlayışının ortaya çıkmasıdır (Tekeli, 1992:89). Toplumcu belediyecilik anlayışının kamu hizmetlerinin kamu eliyle yürütülmesini amaçlamıştır. Daha çok Ankara, İstanbul, Çanakkale ve İzmir illerinde bu uygulamalar görülmüştür. Ancak bu anlayış 1978 yılında yerel seçimlerde aday gösterilmemeleri ve daha sonra 12 Eylül darbesinin yaşanması kurumsallaşmayıp sadece belli başlı

isimlerle özdeşleşmiştir. Dönemin kısa sürmesi ile planlanan projeler başlatılamamış ya da yarım kalmıştır (Bayraktar, 2008:55-56).

1990 yıllara gelindiğinde sosyal belediyecilik uygulamaları hız kazanmıştır. Özellikle büyükşehir belediyelerinde daha fazla görülmüştür. İlk zamanlarda kültürel faaliyetlere yoğunlaşılsa da daha sonra dezavantajlı gruplara yönelik uygulamalar hayata geçirilmiştir. Bu dönemde belediyeler sosyal hizmetler ve yardımlara daha fazla pay ayırmaya başlamışlardır. İhtiyaç sahibi bireylere yapılan giyecek, yakacak, yiyecek gibi sosyal yardımlar 1990'lı yıllardan sonra hem tür, nitelik ve kapsam bakımından artmaya başlamıştır. Yaşlılar için huzurevi, engelli merkezleri, kadın ve çocuk sığınma evleri, meslek ve beceri kazandırma kurslarının açılması gibi birçok sosyal belediyecilik hizmetleri büyükşehir belediyelerin görevleri arasına girmiştir. Büyükşehir belediyeleri tarafından yapılan bu hizmetle giderek yaygınlaşmaya başlamışlardır (Ersöz,2006:141-142).

2000'li yıllarda yerel yönetim mevzuatının sorun ve problemlerin çözümünde yetersiz kaldığı ve dönemin ihtiyaçlarını karşılamada eksik kaldığı görülmüştür. 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 2005 yılında 5393 sayılı Belediye Kanunu yürürlüğe girmiştir. Çıkarılan bu kanunlar ile belediyelerin görev ve yetkileri genişletilerek ve sosyal belediyecilik uygulamaları artırılmıştır. Böylece büyükşehir belediyeleri tarafından yapılan sosyal hizmet ve yardımlar diğer belediyeler tarafından da yapılmaya başlanılmıştır (Pektaş, 2010:12).

2.2. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Yasal Dayanakları

Türkiye'de sosyal belediyeciliğin yasal dayanakları 1580 sayılı Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu çerçevesinde incelenecektir.

2.2.1.1580 Sayılı Belediye Kanunu

Türkiye'de sosyal belediyecilik ile ilgili yasal düzenlemeler 1980 yılından sonra artmaya başlasa da 03.04.1930 yılında yürürlüğe giren 1580 sayılı Belediye Kanunu uzun yıllar yürürlükte kalarak Belediye İdaresini şekillendirmiştir. 1580 sayılı Belediye Kanunu belediyelere sosyal hizmetlere ilişkin görev ve sorumluluklar vermiştir. Bunlar 15. maddede

“Belediyelerin vazifeleri" başlığı altında belirlenmiştir. 1580 sayılı Kanunun sosyal hizmetlere ilişkin belediyelere verdiği görevlerden birkaçı aşağıdaki gibidir;

- Dilencilerin dilenmesini engellemek için önlemler almak,
- Sokağa terk edilen çocukları, afete maruz kalanları, kaza geçirenleri ve sokakta bayılanları koruyup kollamak,
- Kütüphane açmak, çocuklar için bahçe ve oyun alanları açmak, belediye koruları açmak ve işletmek,
- İhtiyaç sahibi ailelere, öksüz ve yetim çocuklara giyinme ve barınma gibi sosyal yardımlar yapmak,
- Ücretsiz doğum evleri ve yetimhane açmak ve Sağlık Bakanlığı onaylı akıl sağlığı hastaneleri açmak ve işletmek,
- Kimsesiz bireylere iş bulmak, kimsesiz kadın ve çocukları korumak,
- Gençler için uygun stadyumlar açmak ve işletmek,
- Eczanesi olmayan yerlerde eczane açmak, yoksul olanlara ücretsiz veya ucuz ilaç vermek,
- Yoksulların kalması için evler açmaktır.

1997 yılında 15. maddeye yapılan ek birdüzenleme ile belediyelere engelli bireyler ile ilgili yeni görev ve sorumluluklar verilmiştir. Bunlar;

- Ulaşım araçlarının engelli bireylerin kullanıma uygun hale getirmek,
- Engelli bireylerin istihdamını sağlamak amacıyla kurslar açmak,
- Engelli bireylerin ulaşım hizmetlerinden ücretsiz veya indirimli yaranma hakkı,
- Belediyelere ait işyerlerinin engelli bireyler tarafından işletilmesidir (1580 Sayılı Kanun,1930:M 15).

2.2.2. 5393 Sayılı Belediye Kanunu

2005 yılında 1580 sayılı Belediye Kanunu kaldırılarak 5393 sayılı Belediye Kanunu çıkarılmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu belediyelere sosyal belediyecilik alanında görev ve sorumluluklar yükleyerek yetki alanlarını genişletmiştir (Ersöz,2009:84). Kanuna göre belediye "*belde*

sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi"olarak tanımlanmıştır (5393 Sayılı Kanun, 2005:M 3/a). Bu madde ile belde halkının ortak ihtiyaçlarının belediyeler tarafından karşılanacağına dikkat çekilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinin "a" bendinde belirtilen,

> *"İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içitrafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanları; konut, kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları; sosyal hizmet ve yardım, nikah, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır"* (5393 sayılı Kanun, 2005: M 14/a)

hükmübelediyelerin zorunlu görevlerini belirtmiştir.

Ayrıca Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerinde olan belediyelerin, kadın ve çocukları korumak amacıyla konukevleri açmak zorunda oldukları bu maddede belirtilmiştir (5393 sayılı Kanun, 2005: M 14/a). Toprak ve Şataf (2009:17) Nüfusu 100.000'in altında olan diğer belediyelerin bu görevi yerine getirmek için yeterli kaynak ve nitelikli personele sahip olmamalarından dolayı zorunlu konukevi açma görevinin belirli bir nüfusun üzerindeki belediyelere verilmesinin uygun bir yaklaşım olduğunu ifade etmişlerdir.

393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. Maddesinin "b" bendinde belirtilen,

> *"Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun kent tarihi bakımından önem taşıyan mekanların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir"* (5393 sayılı Kanun, 2005: M 14/b)

Hükmü ise belediyelerin isteğe bağlı görevlerini belirtmiştir. Maddenin devamında belediyelerin,

> *"gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir"*görevi de verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. Maddesinin b bendinde yer alan "*hizmet sunumunda özürlü, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır*" ilkesi maddede yapılan önemli düzenlemelerden biridir. Çünkü yapılan bu düzenleme ile beraber belediyelerin yapacakları hizmetler engelli bireylerin, yaşlıların, yardıma muhtaç ve ihtiyaç sahibi kişilerin durumlarına uygun olacak şekilde yöntemler kullanacak olmalarıdır (Yıldırım ve Göktürk, 2008:245).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nda sosyal belediyecilik ile ilgili diğer maddeler şu şekildedir:

- Belediye mahalle ile ilgili aldığı kararlarda mahallelinin ortak taleplerine başvurur ve hizmetlerini mahallenin ihtiyaçları doğrultusunda yürütmeye çalışır. Ayrıca mahallenin ihtiyaçlarının giderilmesi için imkanları doğrultusunda ayni yardım yaparak destek sağlar (M9).
- Herkes yaşadığı yerin hemşehrisi olduğu için belediyenin aldığı kararlara katılma ve yardımlardan yararlanma hakkına sahiptir. Ama belediye yardımlarını insan onuruna zarar vermeyecek şekilde sunmaya mecburdur (M 13).
- Belediyelerin aynı beldede ikamet eden kişilerin ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çalışmalarda ve girişimlerde bulunması yetkileri arasındadır (M 15/a).
- Belediyeler ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi amacıyla gerekli izinleri almadan satış yapan seyyar satıcıların faaliyetlerine son

verdirir. Bunun sonucunda 30 gün içerisinde cezası ödenmeyen gıdalar ihtiyaç sahiplerine dağıtılır (M 15/m).

- Yurt içi ve yurt dışındaki belediyelerle ortaklıklar yaparak ve ekonomik ve sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi için kültür, sanat ve spor alanlarında yeni projeler ve etkinlikler düzenlenir (M 18/p).
- Belediye başkanı belde sakinlerinin sağlık ve huzurunu sağlamak amacıyla gerekli önlemler almalıdır (M 38/m).
- Belediye başkanı bütçede ihtiyaç sahibi kişiler için ayrılan ödeneği kullanmak, engelli merkezini açmak ve engelli bireylere yönelik sosyal hizmetleri yürütmek görevine sahiptir (M 38/n).
- Dezavantajlı gruplara yönelik yapılan sosyal hizmet ve yardımlar belediyenin giderleri arasındadır (M 60/i).
- Belediyeler kendisine ait evi olmayan ihtiyaç sahiplerine, doğal afetten zarar görenlere ve sanayi bölgelerinden nakledileceklere arsa verebilirler.Ayrıca gecekondulaşmayı önlemek amacıyla yapılan gecekondu tahliyesinde ortada kalan ihtiyaç sahiplerine de arsa ve konut verilebilir (M 69).
- Dezavantajlı gruplara yönelik yapılan sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerinde dayanışmayı artırmak için gönüllü kişilerin katılabileceği programlar uygular (M 77).

Görüldüğü üzere 5393 sayılı Belediye Kanunu belediyelere sosyal belediyecilik kapsamında önemli yetki ve görevler vermiştir. 1580 sayılı Belediye Kanunu'nda belediyelerin görevleri 15. maddede liste şeklinde belirtilirken 5393 sayılı belediye Kanunu'nda belediyenin görevleri 14. maddede zorunlu ve isteğe bağlı görevler olarak ikiye ayrılmıştır. Zorunlu görevleri de belediyelerin görevlerine göre değişmektedir (Erençin,2006:20).

2.2.3. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu

Büyükşehir belediyelerin kurulmasını yönelik çıkarılan 1984 tarihli 3030 sayılı Kanun 2004 yılında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bu kanun ile belediyelere sosyal hizmet ve yardım konusunda geniş yetkiler verilmiştir. Böylece sosyal hizmet ve

yardım uygulamalarında önemli gelişmeler yaşanmıştır (Güloğlu ve Es, 2008:262).

Kanuna göre Büyükşehir Belediyesi,

> *"Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idari ve mali özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organları seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisini ifade eder"* (5216 sayılı Kanun, 2004: M 3/a) olarak tanımlanmıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda sosyal belediyecilik ile ilgili diğer maddeler şu şekildedir:

- Büyükşehrin tamamına hizmet edecek kütüphane, müze, park, hayvan barınakları, spor, eğlence ve benzerleri yerleri yapmak veya işletmek. Ayrıca amatör spor kulüplerine destek vermek amacıyla nakdi yardımlar ve malzemeler vermek (M 7/m).
- İhtiyaç duyulduğunda eğitim, kültür ve sağlık hizmetlerini yerine getirmek amacıyla bina ve tesisler yapmak. Yapılan bina ve tesislerin malzeme ihtiyacı karşılamak ve tüm bakım ve onarımını üstlenmek(M 7/n).
- Dezavantajlı gruplara yönelik hizmetler sunmak ve mesleki eğitim kursları açmak (M 7/v). Böylece dezavantajlı gruplar kurslara katılarak hem beceri kazanabilecek hem de iş sahibi olabileceklerdir.

Kanunu'n 18. Maddesi ile Büyükşehir belediye başkanına ihtiyaç sahipleri için ayrılan ödeneği kullanma ve engelli bireyler ile ilgili faaliyetlere destek olmak için engelli merkezleri oluşturma görevi ve yetkisi verilmiştir. Ayrıca 5393 sayılı Belediye Kanunu'ndan farklı olarak belediyelere "engelli hizmet birimleri" oluşturma görevi vermiştir. Engelli hizmet birimleri engelli bireylerle ilgili" bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri" verecek ve diğer kuruluşlarla işbirliği yapabileceklerdir. Daha sonra 2006 yılında çıkarılan Engelli Hizmet Birimleri Yönetmeliği ile beraber bu birimlerinin görevlerinin ne olduğu belirgin hale

getirilmiştir.Engellibireylerin sosyal hayata katılmalarını sağlamak, engelliliği önlemek için bilgilendirici çalışmalar yapmak, iş sahibi olabilmeleri için mesleki eğitimler vermek, ihtiyaç sahibi olanları ayni yardımlarda bulunmak, birimlerin görevleri arasında yer almaktadır.(Aygen, 2014:176).

Sonuç olarak bu kanunun belediyelere sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerinin artırılması için geniş yetki ve görevler vermiştir. Yani kanun vatandaşlarının sorunlarının çözülmesi ve ihtiyaçlarının giderilmesi görevini belediyelere vermiştir.

2.3. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Belediyeler, kendi sınırları içerisinde ikamet eden vatandaşların sorunlarıyla ilgilenmekte ve sorunların giderilmesi için çözümler üretmektedir. Belediyeler üç kaynaktan dolayı ortaya çıkan sorunlarla ilgilenmek zorundadır. Birincisi toplumsal sistemin işleyişi ve yapısından dolayı ortaya çıkan işsizlik, yoksulluk, dilencilik gibi acil müdahale edilmesi gereken sorunlar, ikincisi belediyelerin kendi hizmet alanlarında meydana gelen afete maruz kalan bireylerin karşılaştıkları sorunlar ve üçüncü olarak da insanın doğasından ve çevresel faktörlerden oluşan engelli, yaşlı, çocuk ve kadınların karşılaştığı sorunlardır. Tüm bu sorunlar belediyeler tarafından verilen sosyal hizmet ve yardımlar ile çözülmeye çalışılmaktadır (Ateş, 2009:88).

Sosyal yardımlar, kendisine ve bakmakla yükümlü olduğu kişileri geçindirmekte elinde olmayan sebeplerden dolayı zorluk yaşayan bireylerin, yeterli duruma gelmesi için muhtaçlık durumları orantılı yapılan ayni ve nakdi yardımları kapsamaktadır. Sosyal yardımlar yoksulluğun azaltılması ya da geçici olarak giderilmesinde önemli rol oynar (Aydın, 2006:8). Sosyal yardımların temel amacı yoksul kişileri koruyarak toplumsal huzuru sağlamak ve ortaya çıkacak sosyal sorunları önlemektir. Yapılan sosyal yardımlar kısa süreli ve uzun vadeli olabilmektedir.

Sosyal yardım olarak belediyelerin çoğunluğu aşevi kurarak ihtiyaç sahibi vatandaşlara sıcak yemek vermekte ve gıda yardımı yapmaktadır. Sosyal yardım türü olarak ilk aşevin uygulamaya geçmesi 1970'li yıllara dayanmaktadır (Ersöz, 2011:165). Kırklareli Belediyesi'nde haftanın beş

günü 141 kişiye 270 porsiyon sıcak yemek yardımı yapılmaktadır (Kırklareli Belediyesi, 2021:45).

Sosyal hizmetler ise, toplumdaki yoksul bireylere ve dezavantajlı gruplara insan onuruna yaraşır asgari bir hayat sağlamak ve çevreleri ile uyumlu bir şekilde hayatına devam edebilmeleri için sağlan ayni ve nakdi yardımlardır. Sosyal hizmetlerin temel amacı dezavantajlı gruplara yönelik insan onuruna yakışan sosyal ortamı tesis etmektir. Belediyelerin sosyal hizmet konusunda yaptığı faaliyetler belediyelerin büyüklüğü, kaynakları, uzman personel istihdamına ve hizmet sunulan toplumun gelişmişlik seviyesine göre değişebilmektedir. Bazı belediyeler tarafından yapılan sosyal hizmet uygulamaları diğer belediyelerde farklılık gösterebilmektedir (Akdoğan, 2006.45).

2.3.1. EngellilereYönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Türkiye'de engelli bireyler ile ilgili kapsamlı sosyal belediyecilik uygulamaları 1990'lı yılların sonlarına doğru gelişmeye başlamıştır. Engelli bireyler toplumda rahat yaşamaları için çözülmesi gereken birçok sorun mevcuttur. Bu sorunların çözülmesinde de belediyelere önemli görevler düşmektedir. Belediyeler şehir planlamaları ile ilgili uygulamalar yaparken engelli bireylerin ihtiyaçlarına da dikkat etmelidirler. Engellilik durumu yalnızla engelli birey ile ilgili olmayıp aile ve yakın çevresi ile de ilgilidir. Bu yüzden ailelere ve bireylere belediyeler tarafından psikolojik ve sosyal danışmanlık hizmeti verilmelidir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38. maddenin n bendinde belirtilen; *"bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak"*hükmübelediye başkanının görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Ayrıca 60. Maddenin i bendinde belirtilen; *"dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar"*hükmübelediyelerin giderleri arasında sayılmıştır. Böylece belediyeler engelli bireyler ile ilgili sosyal hizmet ve yardımlar için bütçe ayırabileceklerdir (5393 sayılı Kanun, 2005: M 38/n, M 60/i).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun belediye hizmetlerine gönüllü katılım başlığında yer alan 77. maddesinde belirtilen;

> *"Belediye, sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular"*

Hükmü ile belediyeler kendileri ya da dernek ve gönüllü kuruluşlar ile beraber engelli bireylere yönelik faaliyetler düzenlemektedir (5393 sayılı Kanun, 2005: M:77).

Belediyeler engelli bireylerin toplumsal hayata katılmalarını sağlamak ve engelsiz bir hayat oluşturmak amacıyla birtakım hizmetler yapmaktadır. Yapılan hizmetler engelli bireylerin yaşamlarını kolaylaştırmaktadır. Ulaşım araçlarını rahat kullanabilmeleri için halk otobüslerinde engelli köprüsü ve bölümü, üst geçitleri kullanabilmeleri için engelli asansörü, ücretsiz veya indirimli otobüs kartları, rahat dolaşımlarına yönelik engelli rampaları, tıbbi araç ve gereçlerin temini, manuel ve akülü tekerlekli sandalye yardımı, engelli bireyler için ulaşım araç, meslek edindirme kursları açmak, evde bakım ve rehabilitasyon hizmeti sunmak, psikolojik ve sosyal danışmanlık hizmeti vermek, sosyal etkinlikler düzenlemek, fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezinde bakım ve tedavi hizmetleri sunmak, ayni ve nakdi yardımlar yapılan birtakım hizmetlerdir (Ateş, 2009:93).

2.3.2. Kadınlara Yönelik Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

Dezavantajlı gruplar arasında yer alan kadınların yaşadıkları sorunlarda belediyelerin yapacakları hizmetler son derece önemlidir. 1982 Anayasası'nın 41. maddesindeaile ve kadının korunması sosyal devletin gereği olarak görülmüştür (TBMM, 1982 M 41). Yasalar ile belediyeler kadınlar ile ilgili yetki ve görevler verilmiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin v bendinde kadınlar ile ilgili sosyal ve kültürel hizmetleri yürütme ve geliştirmek, bu amaç doğrultusunda sosyal tesisler açmak, meslek edindirme ve beceri kazandırma

kurslarıaçmak,işletmek ve kamu kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ile işbirliği yaparak bu hizmetleri yürütmek büyükşehir ve ilçe belediyelerin görev ve sorumlulukları arasındadır (5216 sayılı Kanun, 2004: M 7/v).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinin a bendinde büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerinde olan belediyeler çocuklar ve kadınlar için konukevi açmaları zorunlu olduğu belirtilmiştir. Diğer belediyelerinde hizmet öncelikleri ve mali durumları doğrultusunda açabilecekleri belirtilmiştir (5393 sayılı Kanun, 2005:M 14/a). Konukevlerinde kalan kadınlar için psikolojik ve sosyal destek ve eğitim hizmetleri verilmektedir.

Belediyeler eğitim kursları vererek kadınların el becerilerini geliştirmekte ve çalışma hayatına girmelerini sağlamaktadır. Ayrıca sosyal hayatta aktif olmaları sağlayan spor, kültür ve sanat etkinlikleri düzenlemektedirler. Belediyelerin kadınlar ile ilgili uygulamaları belediyeden belediyeye değişim göstermektedir. El becerilerini geliştirmek ve meslek edinmelerini sağlamak amacıyla kurslar açarak eğitimler vermek, okuma yazma bilmeyen kadınlar için okuma yazma kursları açmak, şiddetle mücadele konusunda bilgilendirici çalışmalar yapmak, istihdam olanakları sağlamak, ayni ve nakdi yardımlar yapmak belediyelerin gerçekleştirdiği ortak faaliyetlerdir (Alan, 2018:68).

2.3.3. Çocuklara Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

1982 Anayasası'nın 61.maddesisinde belirtilen; *"Devlet, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması için her türlü tedbiri alır. Bu amaçlarla gerekli teşkilat ve tesisleri kurar veya kurdurur"* hükmü ile devletin korunmaya ihtiyacı olan çocukların tekrardan topluma kazandırılmaları için her türlü önlem alacağı ve bu amacı gerçekleştirmek için sosyal tesisler kuracağı belirtilmiştir (TBMM, 1982: M 61).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinin a bendinde büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerinde olan belediyeler çocuklar ve kadınlar için konukevi açmaları zorunlu olduğu belirtilmiştir. Diğer

belediyelerinde hizmet öncelikleri ve mali durumları doğrultusunda açabilecekleri belirtilmiştir (5393 sayılı Kanun, 2005:M 14/a).

Belediyeler tarafından açılan konukevleri 0-18 yaş aralığındaki kimsesiz ve muhtaç çocuklar için ev tarzında bakım hizmeti sağlamaktadır. Bazı belediyeler tarafından da çocuklar için gündüz bakımevleri hizmeti verilmektedir. 3-6 yaş aralığındaki çocuklar için olan bu bakımevlerine çocukların eğitimlerine katkı sağladığı gibi sağlıklı bireylerin yetiştirilmesini de sağlamaktadır (Şengün ve Akman, 2020:96).

Belediyeler çocuklar ile ilgili çeşitli kuruluş ve derneklerle iş birliğiyaparakönlemler almaktadır. Madde bağımlısı olan çocuklar için rehabilitasyon merkezleri açmaktadır. İstismara uğrayan çocuklara için psikolojik destek sağlamakta ve hukuki süreçleri ile ilgili yardım etmektedir. Ayrıca kreşler,çocuk yuvaları, parklar, çocuk kulüpleri, oyun alanları, çocuk bahçeleri gibi hizmetlerde sunmaktadır. Derslerinde başarılı olan öğrenciler için de kırtasiye hediyeleri vermekte ve yaz okulları ile ödüllendirmektedir (Aka ve Güngör, 2018:195).

2.3.4. Gençlere Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinin b bendinde belediyelerin gençleri spora teşvik etmek amacıyla gerektiğinde spor malzemesi vermesi belediyelerin isteğe bağlı görevleri arasındadır (5393 sayılı Kanun 2005: M 14/b).5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin v bendinde gençler ile ilgili sosyal ve kültürel hizmetleri yürütme ve geliştirmek, bu amaç doğrultusunda sosyal tesisler açmak, meslek edindirme ve beceri kazandırma kursları açmak,işletmek ve kamu kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri ile işbirliği yaparak bu hizmetleri yürütmek büyükşehir ve ilçe belediyelerin görev ve sorumlulukları arasındadır (5216 sayılı Kanun, 2004: M 7/v).

Belediyeler sosyal belediyecilik anlayışı doğrultusunda bütün gençlere yönelik sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri gençlik merkezlerinde seminerler ve sempozyumlar düzenlemekte ve müzik, tiyatro ve spor gibi birçok faaliyetleri yapmaktadır. Ayrıca gençleri için eğitim bursları, üniversite yurtları, spor okulları, sosyal tesisler, halk kütüphaneleri,

üniversite öğrencileri için sıcak çorba dağıtımı, ücretsiz çamaşır yıkama yerleri ve gençlerin suça karışmalarını engellemek için rehberlik merkezleri gibi hizmetler de sunmaktadır. Belediyeler bünyelerinde oluşturdukları gençlik merkezleri ile genç bireyler kentlerde var olan sorunlarla ilgilenmekte ve bu sorunların çözümünde düşüncelerini ve projelerini sunabilmektedirler. Böylece gençler, yaşadıkları kent ile ilgili sorunlarda ilgisiz kalmamaları yönünde teşvik edilmektedir (Yıldırım ve Göktürk, 2008:250).

2.3.5. Yaşlılara Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

1982 Anayasası'nın sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler başlıklı 61. maddede yaşlıların devlet tarafından korunduğu ve verilecek yardımların ve sağlanacak hakların kanunlarla düzenlendiği belirtilmiştir. Ayrıca bu amaç doğrultusunda gerekli olan tesislerin kurulacağı bu hüküm ile açıklanmıştır (TBMM, 1982: M 61).

Yaşlılık insanın doğası gereği ortaya çıkan bir durumdur. Yaşlı vatandaşlar sosyal hizmet ve yardımlara daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Belediyelerde yardıma ihtiyaç duyan yaşlıların için huzurevi açmak, ilaç yardımı yapmak, gıda ve yakacak yardımı yapmak, ücretsiz muayene etmek ve şehir içi ulaşımda indirimli veya ücretsiz yararlanmaları için üstüne düşen görevleri yerine getirmektedir. Belediyeler yaşlıların yalnızca sağlıkve temel ihtiyaçlarında görev üstlenmemektedirler. Ayrıca ekonomik ve kültürel faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde de aktif rol üstlenmektedirler. Çok gelişmiş belediyelerde, yaşlıların hayat standartlarını yükseltmek amacıyla ücretsiz yemek dağıtımı, ücretsiz ulaşım aracı, gezi programlarınakdi yardımlar, özel gün kutlamaları, tiyatro ve sinema davetleri gibi faaliyetler yapılmaktadır (Toprak ve Şataf, 2017:67).

2.3.6. Afetzedelere Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Belediyeler kendi hizmet alanlarında meydana gelen afetlerde, afete maruz kalan kişilere yardım etmekle yükümlüdür. Afet durumlarında, afetin meydana geldiği bölgede herkes bu felaketten etkilendiği için yardıma muhtaç kesim de genişlemektedir. Bundan dolayı sosyal yardımlar zengin, fakir ayırt etmeden herkese verilmektedir. Kriz durumlarında afete uğramış

kesimlere belediyeler tarafından geçici barınma, yiyecek, ısınma, ekmek yapım aracı ve gezici aşevi gibi yardımlar yapılmaktadır (Yıldırım ve Göktürk, 2008:251).

Afet durumları ile ilgili yasalarda belediyelere görevler vermişlerdir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun acil durum planlaması başlıklı 53. maddesinde belediyeler, doğal afetlerden korunmak veya zararları azaltmak amacıyla gerekli afet ve acil durum planlarını yaparak, gerekli ekip ve donanımı hazırlamalıdır. Acil durum planlarının hazırlanmasında diğer meslek kuruluşlarının görüşleri alınmalıdır. Ayrıca belediye sınırları dışında meydana gelen yangın ve doğal afetlerde, bu bölgelere gerekli yardım ve desteği sağlanmasıda belediyelerin görevleri arasında sayılmıştır (5393 sayılı Kanun, 2005:M 53).

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7. maddesinin u bendinde,

> *"İl düzeyinde yapılan planlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili planlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın getirdiği izin ve ruhsatları vermek"* (5216 sayılı Kanun, 2004: M 7/u) hükmü doğal afetler ile ilgili belediyelere görev ve sorumluluklar verilmiştir

3. BÖLÜM

KIRKLARELİ BELEDİYESİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

3.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Çalışmanın amacı Kırklareli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik algısını ve tutumlarını incelemektir. Bu kapsam doğrultusunda derinlemesine nitel bir araştırma yapılmıştır. Yapılan araştırma ile beraber Kırklareli Belediye'sinin sosyal belediyecilik hizmetleritespit edilmiştir. Ayrıca halkın en fazla talep ettiği sosyal hizmet ve yardımın ne olduğu, vatandaşların sosyal yardımlardan nasıl haberdar oldukları, belediye yöneticilerinin vatandaşlar ile iletişim kurup kurmadıkları, karar alma süreçlerine vatandaşların dahil olup olmadıkları, genel olarak hangi şikayetlerle karşılaştıkları ve öncelikli hizmetin ne olduğu ortaya koyulmuştur. Son olarak sosyal belediyecilik faaliyetlerinin geliştirilmesi için çözüm önerileri ile ilgiler bilgiler elde edilmiştir.

Türkiye'de çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu belediyelere sosyal belediyecilik alanında önemli geniş yetki ve görevler vermiştir. Bundan dolayı son zamanlarda sosyal belediyecilik faaliyetlerine daha fazla önem verilmeye başlanılmıştır. Literatür tarandığında son zamanlarda sosyal belediyecilik ile ilgili bilimsel çalışmaların sayısının arttığı görülmüştür. Kırklareli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik ile ilgili hizmetlerinin olduğu ama literatürde bu konuda herhangi bir çalışmanın olmadığı tespit edilmiştir. Çalışma boşluğunun olması çalışmanın yapılmasını gerekli kılmıştır. Bundan dolayı çalışmamız ilk akademik çalışma olacaktır.

3.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamı Kırklareli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik alanında faaliyet gösteren birimlerde çalışan personellerdir. Araştırma kapsamında 10 kişi ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye katılan 10 çalışandan 2'si erkek, 8'i kadındır. Yaş aralığı 21-47 arasındadır. Görüşmeye katılan çalışanların 1'i lise, 1'i ön lisans ve 8'i de lisans mezunudur.

3.3.Çalışma Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme tekniğikullanılmıştır.Yapılan görüşme Kırklareli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik alanında faaliyet gösteren birimlerde çalışan personel ile yapılmıştır. Görüşmeye katılanlar ile yalnız görüşülerek, not alma ve ses kaydı tekniği kullanılarak yapılmıştır. Yapılan görüşmeler 22.08.2022 ve 05.09.2022 tarihleri arasında yapılmıştır. Görüşmeler 9 dakika ile 30 dakika arasında değişmiştir.

Nitel araştırma, "*gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma*"dır (Yıldırım ve Şimşek, 2008:39). Derinlemesine görüşme, araştırılan konunun bütün boyutlarını kapsayan bir veri toplama tekniği olduğundan bilgilerin toplanması aşamasında katılımcılarla yüz yüze, birebir görüşülür. Araştırılan konu hakkında detaylı bilgi almak için görüşmeye katılanlara daha çok açık uçlu sorular sorulur. Görüşme yoluyla görüşmeye katılan kişinin deneyimlerine, bilgilerine, düşüncelerine ve yorumlarına ulaşılır (Tekin, 2006:101). En fazla kullanılan görüşme teknikleri yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamıştır. Yapılandırılmış görüşme tekniğinde cevaplar önceden belirlenmiş seçeneklerden arasından seçilir. Bundan dolayı sorulan sorulardan derinlemesine bilgiler elde edilemez. Ama yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme tekniğinde sorulan sorular daha önceden hazırlanmıştır ama görüşme sırasında açık uçlu sorular da sorulabilir. Açık uçlu sorulardan derinlemesine bilgi elde edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016:130).

Görüşmeye katılan kişilerin sorulan sorulara doğru ve rahat cevap vermeleri için kişisel bilgileri ile ilgili herhangi bir sorunun sorulmayacağı ifade edilmiştir. Görüşmeye katılankişilere görüşmeden önce ses kayıtlarının kimseyle paylaşılmayacağı belirtilmiştir. Görüşmeler ses kaydı ve not alma teknikleri ile yapılmıştır. Görüşmeye katılan 10 kişiden 3'nün ses kaydı alınmasına izin vermedikleri için sadece not alarak yapılmıştır.

Analiz yapılırken görüşmeye katılan kişiler "K" simgesi ile ifade edilmiştir. Görüşmeye katılan kişilere aşağıda belirtilen 12 soru sorulmuştur;

1) Belediyenizin sosyal belediyecilik hizmetleri ile ilgili uygulamaları hakkında bilgi verebilir misiniz?

2) Sosyal belediyecilik hizmetleri için duyuru ve bilgilendirme çalışmalarınız nelerdir? Yapılan duyuru ve bilgilendirme çalışmalarını yeterli buluyor musunuz?

3) Ne tür sosyal hizmet ve yardımlarda bulunuyorsunuz? Sizce sunulan hizmetler yeterli ve kaliteli midir?

4) Sizce halkın en fazla talep ettiği sosyal hizmet ve yardım hangisidir?

5) Öncelikli sosyal belediyecilik hizmeti olarak neyi görüyorsunuz?

6) Sizce belediyelerin sosyal hizmet ve yardımlarla ilgili karar alma süreçlerine vatandaşlar dahil ediliyor mu? Eğer vatandaşlar karar alma süreçlerine katılıyorsa, vatandaşların görüşlerine ne kadar önem veriliyor?

7) Sosyal hizmet ve yardımlarda genel olarak hangi şikayetlerle karşılaşıyorsunuz?

8) Sizce sosyal belediyecilik alanında belediye yöneticileri vatandaşlar ile iletişim kuruyor mu?

9) Sizce sosyal belediyecilik alanında vatandaşlar belediye yöneticileri ile iletişim kurabiliyorlar mı?

10) Sosyal belediyecilik faaliyetlerinin geliştirilmesi için çözüm önerileriniz nelerdir?

11) İleriye dönük planladığınız sosyal belediyecilik hedefleriniz nelerdir?

12) Sizce belediyeniz sosyal belediyecilik alanında avantajları ve dezavantajları nelerdir?

3.4. Bulgular

Bu çalışmada elde edilen bulgular altı başlık altında incelenecektir. Birinci başlıkta Kırklareli Belediye'nin sosyal belediyecilik, sosyal hizmet ve yardımlarla ilgili elde edilen bulgular yer almaktadır. İkinci başlıkta ulaşabilirlik, üçüncü başlıkta katılım ve iletişim, dördüncü başlıkta öneri, beşinci başlıkta hedefler ve son olarak altıncı başlıkta avantajlar ve dezavantaj ile ilgili elde edilen bulgular ele alınacaktır.

3.4.1. Sosyal Belediyecilik, Sosyal Hizmet ve Yardımlar

Çalışmanın bu bölümünde çalışanlara sosyal belediyecilik hizmetleri ile ilgili sorular sorulmuştur. Toplamda üç sorudan oluşan bu bölümde sosyal belediyecilik başta olmak üzere, Kırklareli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik hizmetleri ile ilgili uygulamaları hakkında bilgilere ulaşılmaya çalışılmış, ne tür sosyal hizmet ve yardımlarda bulundukları, sunulan hizmetlerin yeterli ve kaliteli olup olmadıkları ve halkın en fazla talep ettiği sosyal hizmet ve yardımın ne olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır.

Katılımcılara yöneltilen ilk soru; "Belediyenizin sosyal belediyecilik hizmetleri ile ilgili uygulamaları hakkında bilgi verebilir misiniz?" olmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu yapılan yardımların Komisyon Kararları, Encümen Kararları ve Başkalık Makamı Oluru ile yapıldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca yardım başvurular yerine tatbikat ile sonuçlandırıldığını belirtmişlerdir. Bu soruya verilen bazı cevaplar şöyledir:

> *"Vatandaşlarımız yardım talebinde bulunmak için belediyemizde hizmet masasına geliyorlar. Onlardan muhtarlardan alınan fakirlik belgesini istiyoruz. Daha sonra buradaki görevli arkadaşlarımız formları doldurup dilekçelerini alıyorlar. Aldıkları dilekçeleri yazı işlerine veriyorlar. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Zabıta Müdürlüğü'ndeki görevli arkadaşlar ile beraber yerinde tatbikat yapıyorlar. Vatandaşın maddi durumu ile ilgili hem evine bakıyorlar hem de muhtar ve komşularına sorarak bilgi alıyorlar. Bilgiler sonucunda komisyondan vatandaşa yardım çıkıyor*" (K1).

Başka bir katılımcı;

> *"Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü olarak yardıma muhtaç vatandaşlarımıza maddi yardım yapıyoruz. Komisyonumuz beş kişiden*

oluşmaktadır. Komisyon kararlar sonucunda yardımlar veriliyor. Bunun haricinde Encümen kararları ile yardımlarda yapıyoruz. Genellikle bu yardımlar yüksek meblağda olan yardımlarda kullanılıyor. Ayrıca kimi zaman Başkanlık Makamı Oluru yardımları oluyor. Bu yardımlar kanser hastaları ve acil hastalar içindir. Kırklareli Belediyesi olarak yaklaşık yıllık 1000 komisyon kararlarımız oluyor. Bunların %50 ile %60'ına maddi yardım desteği çıkmaktadır"(K2) açıklamasını yapmıştır.

Yardımların yapılmasında nelerin dikkate alındığı ve neye göre yardımların verilip verilmediğini bir başka katılımcının verdiği cevap şöyledir;

"Biz öncelikle başvuru yapan vatandaşların gerçekten yardıma muhtaç mı değil mi diye zabıta eşliğinde yerinde tahkikat yapıyoruz. İşte Yeşil Kart'lı mı, SGK'lı mı veya Bağ-Kur'lu öğreniyoruz. Evde kaç kişi yaşıyor, çocukları var mı, çocukları okuyor mu, okutabiliyor mu veya ne tür ihtiyacı var, gerçekten maddi mi yoksa eviyle ilgili bir şey mi bunun tahkikatını yapıyoruz. Tahkikat neticesinde komisyonumuz toplanıyor. Komisyon kararları yardımın uygun görülüp görülmediğine karar veriyor" (K5).

Görüldüğü üzere Encümen Kararlarıve Komisyon kararları sonucunda yardımlar yapılmaktadır. Yerinde tatbikat yapılarak vatandaşların durumu hakkında bilgi alınmaktadır. Ayrıca başvuru yapan vatandaşın durumu ile ilgili bağlı olduğu muhtardan ve komşularından bilgi alınmaktadır. Bunun sonucunda da ihtiyaç sahibi vatandaşlar belirlenerek yardım yapılmaktadır. Bundan ayrı olarak da acil yardıma ihtiyacı olan vatandaşlara Başkanlık Makamı Oluru ile daha hızlı çözüm sunulabilmektedir. Bu yardımlar genel olarak acil hastalara ve kanser hastalarına yapılmaktadır.

Katılımcılara yöneltilen ikinci soru; "Ne tür sosyal hizmet ve yardımlarda bulunuyorsunuz? Sizce sunulan hizmetler yeterli ve kaliteli midir?" olmuştur. Genel olarak gıda yardımı, sıcak yemek yardımı, asker ailelerine yardım, engelli bireylere manuel ve akülü tekerlekli sandalye yardımı, maddi yardım, erzak yardımı,süt yardımı, giyim yardımı vb. yardımların yapıldığı ifade edilmiştir. Bu soruya verilen bazı cevaplar şöyledir:*"Maddiyardım,sıcak yemek, gıda yardımı, ihtiyaç*

sahibi asker ailelerine maddi yardım, acil hasta ve kanser hastalarına yardım, engelli bireylere ilaç, tıbbi araç ve gereçler, akülü ve manuel tekerlekli sandalye yardımı,koltuk değneği ve yatak yardımı" K1) yaptıklarını ifade etmiştir. Başka bir katılımcı; "

> *"Giyim yardımı ve nadir olarak alışveriş kartı veriyoruz.Engelli bireyler için engelli aracımız var. Engelli aracımız hafta içi her gün Edirne'ye, haftanın 4 günü de İstanbul'daki hastanelere gidiyor. Vatandaşlarımızı evlerinden alıp işlemleri bittikten sonra tekrardan evlerine bırakıyorlar. Yaşlı, engelli, gazi ve şehit yakınları için ücretsiz otobüs kartı yardımımız var. Ayrıca iş veren ve iş arayanların bir araya geldiği kariyer merkezimiz var"* (K2).

Bir başka katılımcı diğer katılımcılardan farklı olarak kadın ve çocuklarla ile ilgili sosyal hizmet ve yardımlardan bahsetmiştir. "*Çocukların süt içme alışkanlığı kazanmaları ve sağlıklı büyümeleri için süt yardımımız vardı. Ayrıca çocuklar için okul döneminde başlayan ve tamamen ücretsiz olan yaratıcı drama, bale, piyano, keman, gitar, resim ve çocuk korosu eğitimlerimiz var. Kadınlarımız için Zübeyde Hanım Kadın Spor Merkezimiz var. Orada ücretsiz pilates, kardio ve zumba derslerimiz var"*(K4).

Kadınlar ile ilgili bilgi veren diğer bir katılımcı ise; *"Kadınlar için KADAM (Kadın Dayanışma ve Eğitim Merkezi) vardı. Kadın Dayanışma ve Eğitim Merkezi'nde takı tasarımı, ahşap boyama, keçe ve brezilyanakışı kursları vardı. Kurslar sayesine kadınlar el sanatlarını geliştirerek hem hobi kazanıyorlardı hem de meslek ediniyorlardı"* (K5) ifadelerini kullanmıştır. Fakat Kadın Dayanışma ve Eğitim Merkezi'nin pandemiden dolayı şu an aktif olmadığını belirtmiştir.

Başka bir katılımcı; "*Belediyemiz Yayla Mahallesi'nde yayla parkın orada ufak ufak kulübeler yaptı. El işi yapan kadınlarımız gidip buraları çok cüzi fiyatlarla kiralıyorlar. El emeklerini ve orada hazırladıkları şeyleri satabiliyorlar. Böylece ev bütçelerine biraz katkıda bulunmuş oluyorlar. O kulübelerin bütün elektriği ve her şeyi belediyemiz tarafından temin ediliyor"* (K6) ifadeleri ile kadınların ürettikleri ürünleri satabilmeleri için iş imkanından bahsetmiştir.

Belediyeler sadece sosyal hizmet ve yardımlarda bulunmuyorlar. Ayrıca sanatsal ve kültürel faaliyetlerde de bulunuyorlar. Bu konu ile ilgili katılımcı; *"Toplumun kültür seviyesini yükseltebilmek için çeşitli festivaller yapılıyor. Festivaller içerisinde çocuklar için resim vb. çeşitli yarışmalar düzenleniyor.Vatandaşların kitap okumaya teşvik etmek amacıyla kitap fuarı açılıyor. Önümüzde "Bağ Bozumu" festivalimiz var. Kültürel aktivite çerçevesinde festivaller önemli bir yer teşkil etmektedir*" (K7) ifadesini kullanmıştır. Bir başka katılımcı ise yapılan sosyal yardımın sadece maddi yardım olmadığını vatandaşların ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda yardım yaptıkları ile ilgili aşağıdaki gibi bir değerlendirmede bulunmuştur;

> *"Vatandaşların taleplerine göre yardımlar yapıyoruz aslında. Örneğin vatandaşın işitme cihazına ihtiyacı var. Direk işitme cihazı yardımı yapmıyoruz. Çünkü böyle bir yardımımız yok. Ama başvurusu onaylandığında işitme cihazının maliyeti kadar maddi yardım yapıyoruz. Öğrenciler içinde burs şeklinde değilde maddi olarak yardım ediyoruz. Faturamı, kiramı ya da kırtasiye ürünlerimi alamıyorum diye başvurular geliyor. Bizde ihtiyaçlarını karşılaması için maddi yardım yapıyoruz"* (K8).

Sorulan "Sizce sunulan hizmetler yeterli ve kaliteli midir" sorusuna katılımcılardan 6'sı sunulan hizmetlerin yeterli ve kaliteli olduğunu, 4'ü ise yeterli değil ama kaliteli olduğunu ifade etmişlerdir.Sunulan hizmetlerin *"yeterli ve kaliteli"*olduğunu söyleyen katılımcılar; " (K1) *"Bana göre sunulan hizmetler yeterlive kalitelidir. Çünkü personel imkanımızı zorlayarak elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyoruz",* (K3) *"Gönül ister ki daha büyük boyutlara ulaşmak ama belirli bir bütçe kapsamında ilerlediğimiz için günümüz şartlarında çok yeterli kaldığımızı düşünmüyorum. Ama kesinlikle kalitelidir",* (K6) "*Şu an sunulan hizmetlerin yeterli ve kaliteli olduğunu düşünüyorum. Tabi ki daha fazla kitleye ulaşmak isteriz"* açıklamalarında bulunmuşlardır.

Sunulan hizmetlerin "*yeterli değil ama kaliteli*" olduğunu söyleyen katılımcılar; (K2) "*Bana göre hizmetler yeterli değil ama kaliteli. Çünkü vatandaşın yüzde yüzüne hiçbir zaman ulaşamıyoruz. O yüzden yeterli diyemem".* (K4) "*Yeterli değil ama kaliteli. Çünkü bazen şiddet gören*

kadınlar geliyorlar ama her zaman yardımcı olamıyoruz. Fakat Aile ve Sosyal Politikalara Müdürlüğü'ne yönlendiriyoruz. Onlar kendi bünyelerinde kadınları koruyarak belirli bir süre kalmalarını sağlıyorlar. Bu konuda yeterli olmayabiliriz ama öğrenci ve maddi yardımlarda yeterli olduğumuzu düşünüyorum", (K10) "*Yeterli değil ama şu an yapılan yardımların kaliteli olduğunu düşünüyorum. Bazı konularda eksik olduğumuzu düşünmemden dolayı yeterli değil. Mesela öğrencilerimiz için yurt imkânımız yok. Öğrencilere maddi yardım yapıyoruz fakat burs gibi sürekli değil. Sadece bir miktar veriliyor. Keşke burs şeklinde versek"açıklamalarında bulunmuşlardır.*

Görüldüğü üzere 4 katılımcının yeterli olmadığını söylemesi kadın ve öğrenciler ile ilgilisunulan hizmetlerden kaynaklanmaktadır. Bu konuda eksik olduklarını düşünmeleridir.

Görüşmeye katılanlara sorulan üçüncü soru; "Sizce halkın en fazla talep ettiği sosyal hizmet ve yardım hangisidir?" olmuştur. Görüşmeye katılan katılımcıların hepsi ilk olarak *"maddi yardım"*olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca son zamanlarda gıda kolisi yardımı ile çok fazla talep olduğunu açıklamışlardır.Bir katılımcı; "*Covid-19 Salgınından sonra ekonomik bir daralma var. Bununla beraber maddi yardıma daha fazla ihtiyaç var. Gıda fiyatlarının artmasından dolayı gıda yardımına da daha fazla talep var. Başvuru sayısı da keza ona nazaran yükseldi. Böyle olunca tabi eleme koşulları da değişiyor. Daha fazla sık elemeye çalışıyoruz. Daha detaylı incelemeye çalışıyoruz. Bunun gibi sıkıntılarımızda olabiliyor"* (K1) açıklamasıyla vatandaşların en fazla talep ettiği sosyal hizmet ve yardımın maddi yardım ve gıda yardım olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca çok fazla talep olduğunda eleme koşullarında değişikler meydana geldiği vurgulanmıştır. En fazla talep edilen sosyal hizmet ve yardımın Maddi yardım ve gıda yardımı olduğunu söyleyen katılımcılardan farklı olarak bir katılımcı; *"Kadınlar çok fazla üretici olduklarından dolayısıyla bu konuda o kulübelere çok istek geliyor. Dolasıyla kulübeler çoğaltılabilir ve geliştirilebilir"*(K6) açıklamasında bulunmuştur.

Kırklareli Belediyesi'nin 2021 faaliyet raporuna bakıldığında Sosyal Yardım Değerlendirme Komisyonuna 1911 başvuru yapılmış olup, 1088

başvuruya yardım yapılmıştır. 2021 yılında toplam 19 tekerlekli sandalye verilmiştir. Ayrıca düzenli olarak haftaiçi 5 gün 141 kişiye 270 porsiyon öğle yemeği dağıtımı yapılmıştır.

3.4.2. Ulaşabilirlikile İlgili Bulgular

Araştırma sorularının bu bölümünde katılımcılara vatandaşların sosyal belediyecilik hizmetlerine ulaşabilirliği ile ilgili bir soru sorulmuştur. Görüşmeye katılanlara sorulan soru; "Sosyal belediyecilik hizmetleri için duyuru ve bilgilendirme çalışmalarınız nelerdir? Yapılan duyuru ve bilgilendirme çalışmalarını yeterli buluyor musunuz?" olmuştur. Sosyal yardımlar ile ilgili herhangi bir bilgilendirme çalışmalarının olmadığı, vatandaşların çoğunlukla kulaktan kulağa duyarak ya da belediyeden bizzat sormaları sonucunda haberdar oldukları ifade edilmiştir. Sosyal yardım haricinde diğer konularda sosyal medya hesaplarının etkin bir şekilde kullanıldığı ifade edilmiştir. "Yapılan duyuru ve bilgilendirme çalışmalarını yeterli buluyor musunuz?" sorusuna 8'i yeterli bulduklarını, 2'sinin yeterli bulmadıkları ifade edilmiştir. Vatandaşların yapılan sosyal hizmet ve yardımlardan haberi olduğu için yeterli olduğunu katılımcılar ifade etmişlerdir.

Bir katılımcı neden sosyal yardımlar ile ilgili herhangi bir duyuru ve bilgilendirme yapılmadığı ile ilgili aşağıdaki gibi bir açıklamada bulunmuştur;

> *"Sosyal yardım için duyuru aslında pek yok. Resmi sitelerde ya da sosyal medyada sosyal yardım ile ilgili bir bilgi yayınlamıyoruz. Bu konuda genelde vatandaşın başvurusuna dayalı bir yardım anlayışımız var. Mavi masa dediğimiz bir hizmet masası var. Buraya gelip dilekçe ile başvuru yapıyorlar. Birçok belediyede bu şekildedir. Vatandaşlar zaten kendi aralarında konuştuklarından kulaktan kulağa duyurulmuş oluyor. Halka açık bir şekilde yaptığımızda bazı sorunlar çıkabiliyor. Örneğin gıda koliside dağıtıyoruz ramazan ayında. Bu çok fazla dillendiği zaman kötüye kullanım da olabiliyor bazen. Bir aileye birden fazla düşebiliyor. Sürekli talep edebiliyorlar. Böyle bir sıkıntımız var. Bu bakımdan sosyal yardım komisyonundan genelde bir aileye bir tane yardım yapılıyor ve 3 ay boyunca bir daha yardım çıkmıyor. Ya da bir gıda kolisi götürdüğümüz biriyle aynı yerde ikamet eden başka bir aile bir aile bireyine yardım*

yapamıyoruz. Bu konularda biraz kötüye kullanım durumu söz konusu olabileceği için genelde vatandaşın başvurusuna dayalı yapıyoruz" (K1).

Sosyal yardım hariç diğer konularda hangi duyuru ve bilgilendirme çalışmaları olduğunu söyleyen katılımcı; *"Duyuru ve bilgilendirme çalışmaları için genel olarak sosyal medyayı hesaplarını kullanıyoruz.Twitter, Facebook, İnstagram ve diğer sosyal medya mecralarıdır. Bir de Başkanımızın kendi sosyal hesaplarından duyurular yapılıyor. Bunları etkin olarak kullanıyoruz.Bana göre yeterli"* (K2) açıklamasında bulunmuştur.

Sosyal belediyecilik ile ilgili duyuru ve bilgilendirme çalışmalarını yeterli bulan katılımcılar; (K3) *"Sosyal yardımlar konusunda yeterli buluyorum. Çünkü vatandaşlar birbirinden duyuyorlar. Yani toplum içinde kulaktan kulağa yayılarak duyuluyor"*, (K5) *"Şimdi şöyle ben yeterli buluyorum. Çünkü engelli aracına şu an yaşadığımız şehirdeki tüm engelli bireylerin bilgisi var. Vatandaşların yemek yardımı yapıldığından bilgisi var. Bu da demek oluyor ki biz yeterli kitleye ulaşmışız. Aslında bunu ilk etapta bunun duyurularını yaptık daha sonra tabi yardıma muhtaç bütün vatandaşlar birbirinden duyarak haberdar oldu"*, (K7) *"Yeterli buluyorum. Bir süre önce SMA TİP 1 hastası bir çocuğumuz vardı. Onunla ilgili güzel çalışmalar kermesler düzenlendi. Bununla beraber Instagram sayfalarında duyurular yapıldı. Aynı zamanda panolarda bunun reklamları verildi. Bu tarzda etkinlikleri ve yaptığımız faaliyetleri sosyal medyadan paylaşarak an ve an kayıt altına alıyoruz"*açıklamalarını yapmışlardır.

Bunlardan farklı olarak yapılan duyuru ve bilgilendirme çalışmalarını yeterli bulmayan katılımcı, "Yeterli değil. Çünkü pek yapılmıyor. Ama genel olarak kulaktan kulağa duyuruluyor. Ama ekstra bu yardım yapılıyor diye duyurulmuyor. Ama çocuklar için eğitimler ve kültürel faaliyetlersosyalmedya üzerinden paylaşılıyor" açıklamasında bulunmuştur.

3.4.3. Katılım ve İletişim İle İlgili Bulgular

Araştırma sorularının bu bölümünde katılımcılara vatandaşların karar alma süreçlerine katılımı ve belediye yöneticileri ile iletişimleriyle ilgili sorular sorulmuştur. Görüşmeye katılanlara vatandaşların katılımı ile ilgili sorulan soru "Sizce belediyelerin sosyal hizmet ve yardımlarla ilgili karar

alma süreçlerine vatandaşlar dahil ediliyor mu? Eğer vatandaşlar karar alma süreçlerine katılıyorsa, vatandaşların görüşlerine ne kadar önem veriliyor?" olmuştur. Vatandaşların sosyal yardımların türü ve miktarı konusunda karar alma süreçlerine katılmadığı ama vatandaşların görüşlerinin dikkate alındığı ifade edilmiştir.

Vatandaşların sosyal yardımlar ile ilgili karar alma süreçlerine katılmadığını ama genel olarak yerel halkın görüşlerinin dikkate alındığını söyleyen bir katılımcı; *"Hayır Bir komisyonumuz var komisyon toplantı sonucunda bu kararlar veriliyor. Maddi yardım boyutu için konuşuyorum bununla ilgili bir komisyon kurulumuz var. Komisyon değerlendirmeleri sonucunda sosyal yardımlar sonuçlanıyor. Vatandaşlar karar alma süreçlerine katılmasa da görüşleri dikkate alınıyor. Belediyemize gelerek taleplerde ve şikayetlerde bulundukları zaman görüşlerini dikkate alıyoruz"*(K3) bu açıklamasında bulunmuştur.

Bir diğer katılımcı ise; *"Vatandaş bana şu kadar vereceksiniz diye bir kararda bulunamaz. Çünkü bir komisyonumuz var. Yasalar gereği o komisyon toplanıyor. Yapılacak nakdi yardımlara komisyon karar veriyor. Ama onun haricinde belediye başkanımız halkın istekleri konusunda çok hassastır. Dolayısıyla ona bir şekilde sosyal medya üzerinden veya internet sitemiz üzerinden ulaşılan isteklere genelde bire bir cevap vermeye çalışıyor. Yani karar alma düzeyinde katılım yok amavatandaşların görüşleri takriben dikkate alınıyor. Eskiden halk toplantıları yapılırdı. Ama şimdi halk toplantıları kaldırıldı. Şimdi vatandaşlar başkan ile görüşmeye gelebiliyorlar"* (K5) açıklamasıyla karar alma süreçlerine vatandaşların dahil edilmediğini ama görüşlerinin dikkate alındığını ifade etmiştir.

Vatandaşların görüşlerinin önemliolduğunu ve görüşlerini almak için anketler yapıldığını söyleyen bir katılımcı aşağıdaki gibi bir açıklamada bulunmuştur;

> *"Vatandaşların görüşleri bizim için önemli. Örneğin bir vatandaş geliyor bir yere park istiyor. Teknik elemanlar gidip İhtiyaç var mı yok mu diye bakıyorlar. Ona göre değerlendiriyorlar. Eğer ki uygunsa ve talep makulse karşılıyorlar. Yani vatandaşların görüşleri genel olarak dikkate alınıyor. Vatandaşların görüşleri için de anket yapıyoruz. En son*

Şubatayında yaptık. Her sene vatandaşlarımızla telefonla ya da yüz yüze arkadaşlar anket yapıyor ya da anket şirketlerine yaptırıyoruz. Vatandaşların talepleri nelerdir, belediye hizmetlerinden memnunlar mı, belediyeden hangi hizmetleri bekliyorsunuz gibi konularda sorular hazırlanıyor. Talep, istek ve şikayet gibi konularda ya telefonla ya da mahalle mahalle soruluyor. Yapılan anketlerin sonucu da genel olarak dikkate alınıyor. Belediye Meclisinde Kırklareli İl Merkezi için kararlar alınıyor. Bu kararlara vatandaşlarımız dahil olabiliyorlar. Şikayetlerini, taleplerini o an da bildirebiliyorlar"(K1).

İletişim ile ilgili katılımcılara iki soru sorulmuştur. Sorulan ilk soru; "Sizce sosyal belediyecilik alanında belediye yöneticileri vatandaşlar ile iletişim kuruyor mu? olmuştur. Görüşmeye katılanların hepsi *evet*cevabını vermişlerdir.

Belediye yöneticilerinin vatandaşlar ile iletişim kurduğunu söyleyen bazı katılımcılar; (K1) "*Tabi ki kuruyorlar. Halk günlerimiz oluyor bazen. Genelde özel kalem müdürlüğümüz yürütüyor bu halk günlerini. Başkanımız orda halkımızı, gençlerimizi, yaşlılarımızı birebir yüz yüze meclis salonunda taleplerini dinliyor. Bütçelerimiz ve imkanlarımız doğrultusunda kendisi yardımcı olmaya çalışıyor",* (K2), *"Kuruyorlar tabi ki. Bizim Başkanımız dışarda gezip vatandaşlar ile iletişim kuruyor. Ayrıca işe yürüyerek gidip gelen belediye yöneticilerimiz. Onlar vatandaşların hal ve hatrını sorar. Genel olarak başkan ve başkan yardımcıları halkla iç içe diyebiliriz",* (K5) *"Kesinlikle kuruyorlar.Belediye başkanımız Twitter hesabına veya bir Facebook hesabına yazılan her mesaja cevap veriyor. Yardıma muhtaçsa adresiyle birlikte başkanımız bize veya müdürümüze iletiliyor biz yardımcı olmaya çalışıyoruz",* (K7) *"Oldukça yoğun bir tempoda hemde"*buaçıklamalarda bulunmuşlardır. Pandemiden önce Çarşamba toplantılarının olduğu ve belediye başkanının bu toplantıda yerel halkı dinlediği ifade edilmiştir. Görüldüğü üzere belediye yöneticileri vatandaşlar ile iletişim kurmaktadırlar.

İletişim ile ilgili katılımcılara sorulan ikinci soru; "Sizce sosyal belediyecilik alanında vatandaşlar belediye yöneticileri ile iletişim kurabiliyorlar mı?olmuştur. Katılımcıların hepsi *evet* cevabını vermişlerdir.

Vatandaşların belediye yöneticileri ile iletişim kurabileceğini söyleyen bir katılımcı aşağıdaki gibi bir değerlendirmede bulunmuştur;

> *"Tabiki iletişim kurabilirsiniz. Talebinizin ciddiyetine oranla görüşebilirsiniz. Bir mağduriyetiniz var,bir hastalığınız var müdürümüzle, Başkan yardımcımızla hemen görüşebilirsiniz. Başkanımızla da görüşebilirsiniz.Fakatmüsaitlik durumunu özel kalem müdürlüğüne sormakta fayda var. Randevu alıp dilediğiniz konuda görüşebilirsiniz. O an Başkanımız müsait değil l fakat sizin yazılı talebinizi aldığımız için Başkanımızın önüne sonradan dilekçeyi götürüp sorma imkanına sahibiz ve çözüm odaklıdır Başkanımız. Çok yardımseverdir. Ama başkanımızla görüşmek istediklerinde müsaitlik durumunu sormak gerek. İl dışında olabilir, il içinde farklı bir kurumda olabilir. Randevu alarak dilediğiniz konuda görüşerek talebinizi, şikayetinizi ve sorununuzu bildirebilirsiniz"*(K1).

Vatandaşların belediye yöneticileri ile rahatça iletişim kurabileceklerini söyleyen diğer katılımcılar; (K2) *"Evet kurabiliyorlar. Belediyemizde hizmet masamız var. Vatandaşlar hizmet masasına gelip başkan veya başkan yardımcıları ile görüşmek istiyorlar. Eğer randevusu varsa o gün görüşebilir. Ama randevusu yoksa vatandaşın telefon numarasını alıp bir ya da iki gün içerisinde davet ediyorlar"*, (K4) *"Tabi ki kurabiliyorlar. Geldiklerinde Başkana kadar konuşabiliyorlar. Ya da başkanı gördüğünde iletişim kurabiliyorlar"*, (K5)*"Evet kurabiliyorlar. Zaten iletişim olmasa biz belediye olarak bu kadar kitleye ulaşamayız. Sadece dilekçe bazında kalır. Bunun haricinde vatandaş başkan ya da başkan yardımcımızı yolda görüyor. Dileğini ve talebini iletiyor. Onlarda bir şekilde bağlı olduğu müdürlere iletiyorlar ve o şekilde bağ kuruyoruz"*bu cevapları vermişlerdir.

Genel olarak katılım ve ilgili bulgular değerlendirildiğinde vatandaşların karar alma süreçlerine katılmadığı ama istek ve taleplerinin dikkate alındığı görülmektedir. İletişim ile ilgili bulgular değerlendirildiğinde belediye yöneticilerinin vatandaşlarile iletişim kurduğu ve vatandaşların da belediye yöneticileri ile rahatça iletişim kurabilecekleri görülmektedir.

3.4.4. Öneri ve Şikayetler İle ilgili Bulgular

Araştırma sorularının bu bölümünde katılımcıların sosyal belediyecilik konusunda önerileri ve şikayetleriyle ilgili sorular sorulmuştur. İlk olarak katılımcılara öneri ile ilgili sorulan ilk soru; " Öncelikli sosyal belediyecilik hizmeti olarak neyi görüyorsunuz?" olmuştur. Genel olarak öncelikli grup olarak kadınlar, engelli birey, 65 yaş ve üstü bireyler ve çocuklar gelmektedir.Öncelikli grup olarak görüş bildiren katılımcı; "*Öncelikli sosyal belediyecilik hizmeti olarak kadınlar, engelli birey ve çocuklar için yapılan hizmetler gelmelidir. Engelli bireylerin toplumda rahatça yaşamaları için koşullar sağlanmalıdır. Kadınların iş hayatına girmeleri için imkanlar verilmeli. Ayrıca çocuklar için kurslar açılarak eğitimler verilmelidir"* (K5) şeklinde açıklama yapmıştır. Aynı konuda bir diğer açıklama yapan katılımcı ise; *" Öncelikli olarak engelliler, 65 yaş üstü vatandaşlar, kanser hastası hastalar, raporu olanlar hastaları görüyorum"* (K6) ifadelerini kullanmıştır.

Görüşmeye katılan katılımcılardan biri; *"Vatandaşın temelde beslenme ve barınma ihtiyacı var. O yüzden öncelikli sosyal belediyecilik hizmeti vatandaşların beslenme ve barınma ihtiyacını karşılamak olmalıdır. Ayrıca engelli bireyler ile ilgili hizmetler de öncelikli olmalıdır"* (K1) açıklaması beslenme ve barınma ihtiyacının vatandaşların en temel ihtiyacı olduğu ve öncelikli olarak o yönde hizmetlerin yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Bir katılımcı verdiği cevapta "*İnsanların barınmalarını sağlamak ve ihtiyaçlarını gidermeyi öncelikli sosyal belediyecilik hizmeti olarak görüyorum*" (K3) ifadesiyle bu çıkarımı desteklemiştir.

Ayrıca vatandaşların mutlu olmasını sağlamak için hizmetlerin yapılmasını söyleyen bir katılımcı; "*Örneğin park ve yeşil alanlar açmak. Madem bizim sloganımız "Mutlu İnsanlar Kenti" bunu gerçekleştirebilmek için altyapıyı düzeltmek lazım. Bu İnsanların mutlu olabilmesi için gerekli. Daha sonra vatandaşlara eşit davranmak gerekir. Yerel halkın rahat edebilmesiiçin imkanlar oluşturulmalıdır. Örneğin park ve yeşil alanlar açılmalıdır"* (K2) *şeklinde açıklama yapılmıştır.* Başka bir katılımcı ise; *"Bizim önceliğimiz vatandaşların memnuniyetidir. Burası "Mutlu İnsanlar Kenti" olunca önceliğimiz vatandaşlarımızı memnun olmasını sağlamaktır.*

Öncelikli sosyal belediyecilik hizmetleri de dezavantajlı grupları kapsamalıdır" (K8) ifadeleriyle bu çıkarımı desteklemiştir.

Katılımcılara öneri ile ilgili sorulan ikinci soru;"Sosyal belediyecilik faaliyetlerinin geliştirilmesi için çözüm önerileriniz nelerdir?"olmuştur. Katılımcılar en çok bütçenin artırılması gerektiği ifade etmişlerdir. Katılımcının verdiği cevap; *"Bütçe önemli bir yer kapsar burda. Ayrıca şehirdeki işsizlik durumu da bu konuda çok önemli. Şehirde istihdam ne kadar fazla olursa işsiz insan da o kadar azalır. Vatandaşlar istihdam edildiğinde bize başvurular çok az olur o zaman da biz başvuru yapanları daha az eleriz"* (K1) ifadesi bu çıkarımı desteklemektedir. Başka bir katılıcı ise,*"Daha fazla sosyal yardım yapılması için bütçenin artırılması gerekir. Ama bütçe nüfus ile orantılı. Nüfusumuz biraz daha artarsa bütçe daha farklı olacaktır. Bizde o zaman daha fazla vatandaşa ulaşabiliriz"* açıklamasında bulunarak bu çıkarımı desteklemiştir. İstihdam olanaklarının artırılması için de devletin destek sağlayarak belediyelerin bütçelerini artırması gerekir.

Bütçeden farklı olarakkatılımcılarayrıca (K2) *"Vatandaşın yüzde yüz bu etkileşime katılması gerekir. Yöneticilerin yüzde yüz altındaki çalışanlar ve dışardaki paydaşlar ile beraber iletişim halinde olması gerekir"*, (K3) *"Daha güçlü ve büyük bir ekibin kurulması gerekir. Daha çok mahalleye ve daha çok sokağa yayılabilmek adına daha güçlü ve büyük bir ekibin kurulması gerekir. Biz şu anlık sadece başvuru yapanları değerlendirebiliyoruz ya da muhtarların bize vermiş olduğu isimleri tespit edebiliyoruz"*, (K9)*"Personel daha fazla eğitim almalıdır. Kadro değişiklikleri olmalıdır. Sosyolog ve psikolog alınmalıdır"*, (K10) *"Sosyal hizmet uzmanlarına ihtiyaç var"* sosyal belediyecilik faaliyetlerinin geliştirilmesi hakkında düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Katılımcılarla yapılan görüşmelerde katılımcılara personelin eğitim alıp almadıkları sorularak bilgi alınmıştır. Son dönemlerde İstanbul Büyükşehir Belediye'nin online eğitimlerini aldıkları öğrenilmiştir. Sosyal hizmet ve yardım konularından engelli hizmetlerine kadar birçok konuda 20-25 eğitime katıldıkları öğrenilmiştir.

Yukardaki sonuçlara göre genel olarak sosyal belediyeciliğin geliştirilmesi için; devlet tarafından destek sağlanarak bütçe artırılmalı, vatandaşların katılımı sağlanmalı, yöneticilerin çalışanlar ve paydaşlar ile iletişim halinde olmalı, ihtiyaç sahibi vatandaşları tespit etmek ve değerlendirmek amacıyla daha büyük ve güçlü bir ekip kurulmalı, personel eğitim almalı ve sosyal hizmet uzmanlarının olması gerekir.

Katılımcılara şikâyet ile ilgili sorulan soru; "Sosyal hizmet ve yardımlarda genel olarak hangi şikayetlerle karşılaşıyorsunuz?" olmuştur. Katılımcıların çoğu maddi yardımda miktarın az olmasından dolayı şikayetlerle karşılaşıldığı verilen bazı cevaplarda görülmüştür. Bir katılımcı verdiği cevapta; *"Nakdi yardımların miktarların yeterli olmadığı ile ilgili şikayetler alıyoruz. Nakdi yardımlar belediye bütçesi kararınca yapıldığı için bütçe ne kadarsa o kadar yapabiliyoruz. Tabiki hayat koşullarında o nakdi yardımlar çok muhtaç vatandaşlara çok yeterli olmuyor. Biz belediye olarak daha fazlasının veya dahafarklı yardımların yapılabilmesi için sosyal yardımlaşma kurumuna yönlendiriyoruz. Ama biz belediye olarak kendi üzerimize düşenlerin hepsini yapmaya çalışıyoruz"* (K5) açıklamasını yapmıştır. Başka birkatılımcının ifade ettiği *"Bazı durumlarda yeterli derecede maddi yardım yapılamadığı belirtiliyor genelde karşılaştığımız şikâyet budur. Belirli bir şekilde belirli bir bütçe var ve bu bütçeye göre gerekli yardımları yapıyoruz. Onun haricinde bizimde yapabileceğimiz çok fazla bir şey yok"* (K8) cümlesi bu çıkarımı desteklemiştir. Görüldüğü üzere her iki katılımcının bu durumun bütçe ile ilgili olduğunu dile getirmişlerdir.

Türkiye'de belediyelerin karşılaştığı en büyük sorun bütçe sıkıntısıdır. Yasalar ile belediyelere geniş yetki ve görevler verilmiş fakat bunu tamamlayan yeterli kaynak sağlanamamıştır. Bu durumun yaşanması sosyal belediyecilik alanında yapılan projelerin sekteye uğramasına neden olmakta ya da yeni projelerin önünü kapatmaktadır.

Ayrıca pandemiden sonra vatandaşların ise geçim sıkıntısı, hayat pahalılığı, kiraların artması, işsizlik, ulaşım maliyetlerinin artması, faturaları ödeyememe gibi şikayetlerle belediyelere geldiği verilen cevaplardan tespit edilmiştir. Bir katılımcının verdiği cevapta; *"Vatandaşlar genel olarak geçinemediğini söylüyorlar. İşsizlik ve hayat pahalılığı diyebiliriz.*

Üniversite öğrencileri de kira ve ulaşımın pahalı olmasından dolayı geçinemediklerini söylüyorlar"(K2) ifadeleri bu çıkarımı desteklemektedir. Bu çıkarımı destekleyen başka katılımcılarda; (K3) "*Açlık, işsizlik ve çocukların eğitim masrafları karşılayamama gibi şikayetlerle karşılaşıyoruz"*, (K4) *"Faturalarını ödeyemeyen insanlar var. Çocuklarına kıyafet alamayan insanlar var. Evime erzak alamıyorum diye şikâyete gelenler var. İlaçlarını alamayan insanlar var. Genel olarakbu tür şikayetler alıyoruz"*ifadelerini kullanmışlardır.

Huzur evinde bulunan yaşlılar ve yetiştirme yurdunda olan çocuklar için destek artırılmalı, hayata güven ile sarılmalarını sağlamak öncelikler arasında olmalıdır. Ayrıca gençlerin, çocukların ve yetişkinlerin hem boş zamanlarını değerlendirecek hem de el sanatlarında beceri kazanmalarını sağlayacak kurslar ve eğitimler verilmelidir (Kırklareli Belediyesi, 2021:46).

3.*4.5. Hedefler İle İlgili Bulgular*

Araştırma sorularının bu bölümünde katılımcılara sosyal belediyecilik hedefleri ile ilgili sorular sorulmuştur. Katılımcılara sorulan soru; "İleriye dönük planladığınız sosyal belediyecilik hedefleriniz nelerdir?"olmuştur. Genel olarak bu soruya gençlik merkezi, çocuklar için kreş ve bütün mahallelerde aşevi açmak olduğunu ifade etmişlerdir. Bu soruya katılımcılardan biri;

> "*Gençlerimiz için gençlik merkezi projemiz var. İmar müdürlüğümüz bir proje oluşturacak ardından Fen İşleri Müdürlüğümüz yapıyı oluşturup Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğüne devredecek. Bu şu an proje aşamasındadır. Gençlerimizin boş vakitlerini değerlendirebilecekleri ve el becerilerini geliştirebilecekleri kurslar ve eğitimlerin verilmesi hedefler arasındadır. Gençlere özgü atölye ve sanat çalışmaları yapılması hedefler arasında. Engelli bireyler için engelli bakım merkezi açmak. Bunun gibi çalışmalarımız var ama proje aşamasında olduğu için daha netleştirilmiş kamuya sunulmuş bir durum değil. Ama stratejik planımıza koyduk önümüzdeki 2-3 yıl içerinde bunu gerçekleştirme hedefindeyiz. Aile ve Sosyal Politikalar il Müdürlüğü ile beraber kadına yönelik şiddeti önlemeye dair bazı projelerimiz var. Kadın sığınma evi ve konuk evinin*

açılması hedeflerimiz içerisinde. Kentimizde roman vatandaşlarımızın sayısı biraz fazla. O yüzden dezavantajlı roman vatandaşlarımız ile ilgili çalışmaların yapılması hedefindeyiz. Genel olarak dezavantajlı gruplar ile ilgili sosyal belediyecilik hedeflerimiz var" (K1) açıklamasıyla engelli bireyler, roman vatandaşlar ve gençler ile ilgili hedeflerden bahsetmiştir.

Bir başka katılımcı ise; *"Bütün mahallelerde çocuk kreşleri ve çocuk bakım evleri açmak.Bir tane olan aşevimizi bütün mahallelere yayabilmek. Ayrıca ihtiyaç sahibi vatandaşların ihtiyaç sahibi olmamalarını sağlamak. En önemlisi bu bence. İhtiyaçlarını giderebilmek için en basitinden iş sahibi olmalarını sağlamak"* (K2) ifadesiyle ihtiyaç sahibi vatandaşlara sosyal yardım yapmaktanziyade iş sahibi olmalarını sağlamak olduğunu açıklamıştır.

Bir başka katılımcı; *"Daha fazla kitlere ve yardıma muhtaç insanlara ulaşmak. Araç filomuzu genişleterek daha fazla hizmet vermek. Çalışan annelerin çocukları için belediyemiz bünyesinde kreş açmak"* (K5) ifadeleri ile engelli ve hasta vatandaşlar için hizmet veren ulaşım aracından bahsetmiştir.

Bir başka katılımcı ise öğrencilere hizmet ile ilgili hedeflerden bahsetmiştir. *"Burada çok fazla öğrenci yaşamakta. Bununla ilgili olarak öğrencilerinde çok daha rahat bir ortamda bulunmalarını sağlamak. Kültürel ve sosyal aktiviteleri gerçekleştirmek amacıyla da çeşitli projeler hazırlamak. Aynı zamanda kadın ve çocukların sosyal ortamların iyileştirmek"* (K6) cevabını vermiştir.

Yapılan görüşmeler sonucunda kadınlar, engelli bireyler, gençler, öğrenciler ve çocuklar ile ilgili belediyenin ileriye dönük hedefleri olduğu tespit edilmiştir. Bazı görüşmeciler hedefler ile ilgili net bir bilgiye sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir.

3.4.5. Avantajlar ve Dezavantajlar İle İlgili Bulgular

Araştırma sorularının bu bölümünde katılımcılara avantajlar ve dezavantajlar ile ilgili soru sorulmuştur. Katılımcılara sorulan soru, "Sizce belediyeniz sosyal belediyecilik alanında avantajları ve dezavantajları

nelerdir?" olmuştur. Katılımcılar avantajlara genelolarak vatandaşların taleplerini dikkate aldıkları ve çözüm odaklı olduklarıcevabını vermişlerdir.

Katılımcılardan biri; *"Başkanımızın yönetim şemasının sosyal yardımlar alanında çok istekli olması. Vatandaşlara yardımcı olma konusunda gayet güzel bir tavır sergiliyorlar. Bizde elimizden geldikçe bu faaliyetleri gerçekleştirmeye çalışıyoruz"*(K1). Katılımcılardan biri; "*Küçük bir şehirde yaşadığımız için bence yetebiliyor olmamız"*(K3) cevabını vermiştir. Bir başka katılımcı *"Belediye olarak çözüm odaklı olmamız. Kanser hastası bir vatandaş geldiğinde belediyemiz onu Edirne ve İstanbul'dakihastanelere tedaviye gönderiyor, maddi yardım desteğinde bulunuyor. Bunlar birer avantaj. Çocuklara ücretsiz eğitimler veriyor bunlar birer avantaj"* (K4)cevabını vermiştir. Tüm bunlardan farklı olarak bir katılımcı; "*Burası küçük bir yer olduğu için vatandaşların herhangi bir şikayetlerinde ve taleplerinde çok rahat bir şekilde belediyeye ya da belediye müdürlüklerine ulaşabilmeleri. Bize çok rahatlıklaulaşabiliyorlar. Dilekçelerini rahatlıkla verebiliyorlar"* (K5) açıklaması ile vatandaşların taleplerini ve şikayetlerini rahat bir şekilde belediye bildirdiklerini ifade etmiştir. Başka bir katılımcı ise; "*Vatandaşların belediye yöneticileri ile iletişim kuruyor olmaları avantajlarımız arasında. Başkanımızın vatandaşlarla iletişim kurması ve güler yüzlü ve nezaketli olması. Her anlamda insanlara yardımcı olmaya çalışıyor"* (K10) açıklamasıyla belediye yöneticileri ile vatandaşlar arasındaki iletişimi vurgulamıştır.

Görüldüğü üzere vatandaşların şikâyet ve taleplerinin dikkate alınması, çözüm odaklı olması, beleye yöneticilerinin vatandaşlar ile iletişim kurması, vatandaşların belediyeye rahatça ulaşabilmeleri ve işlemlerin kısa sürede yapılması belediyenin avantajları arasında gösterilmiştir.

Dezavantaj ile ilgili genel olarak görüşmeye katılanlardan bütçe ve personel sıkıntısı olduğu cevabı alınmıştır. Onun haricinde dezavantajlı olarak gördükleri herhangi bir durumun olmadığını ifade etmişlerdir. Bu soruya farklı cevap veren katılımcılardan biri; "*Bütçe ve personel sıkıntımız dezavantajlarımız arasındadır. Daha fazla erkek personel olsa daha hızlı yetişebiliriz. Kadın erkek diye ayırmıyorum yanlış anlaşılmasın. Örneğin kültür etkinliği var orda bir şeylerin taşınması var. Koli dağıtımında bir*

şeylerin taşınması var. Bu durumlarda erkek personele daha fazla ihtiyaç duyuluyor. Bu yüzden erkek personel ihtiyacımızın olduğunu söyleyebilirim"(K1) açıklamasıyla erkek personel eksikliğini dezavantaj olarak ifade etmiştir. Bir başka katılımcı; "*Yeterli bütçemiz yok. Şehrimizin küçük olmasından sebepli devletten aldığımız destek anca gerekli hizmetleri yapmaya yetiyor"* (K2) cevabını vermiştir.

Tüm bunlardan tamamen farklı olarak bir katılımcı ise şiddet gören kadınlar konusunda dezavantajlı olduğunu ifade etmiştir. Görüldüğü üzere belediyenin dezavantajlarının başında bütçe gelmektedir. Belediyelere geniş yetki ve görevler verilmiş fakat bununla orantılı yeterli bütçeye sahip olmadıkları bulgular sonucunda tespit edilmiştir.

SONUÇ

19. yüzyılda sosyal devletin ortaya çıkması ve beraberinde dünyada yaşanan küreselleşme ve yerelleşme ile yerel yönetimler içerisinde sosyal belediyeciliğin önemi artmıştır. Sosyal belediyecilik, belediyelerin sosyal hayatta aktif olmalarını sağlamak amacıyla yeni birtakım görev ve yetkiler yükleyen bir anlayıştır. Türkiye'de yerel yönetimlere yasalar ile geniş yetki ve görevler verilse de sosyal belediyecilik anlayışının tam olarak uygulandığını söylemek güçtür. İlk zamanlarda sadece sosyal yardım olarak algılanmıştır. Ama sosyal belediyecilik sosyal yardımlardan ziyade işsizliği azaltmak amacıyla istihdam olanaklarını artıran politikalar yapmalı ve dezavantajlı gruplara yönelik hizmetleri yapmakla yükümlüdür. Sosyal belediyecilikte amaç ihtiyaç sahibi vatandaşlara sosyal yardım yapmaktan daha çok yardıma muhtaç olmasını engellemektir. Gerçek ihtiyaç sahibi vatandaşları belirlemek ve beklenti ve ihtiyaçlarını tespit etmek amacıyla sosyal doku çalışmaları yapılmalıdır.

Kırklareli Belediyesi ile yapılan görüşmeler sonucunda; maddi yardım, ulaşım yardımı, yemek yardımı, alışveriş kartı, çocuklara süt yardımı, erzak yardımı, ramazan ayında ramazan kolileri, ihtiyaç sahibi ailelere asker yardımı, engelli bireylere, ilaç,koltuk değneği, tekerlek sandalye yardımı, tıbbi araç ve gereç yardımı yapıldığı tespit edilmiştir. Çocuklar için yaratıcı drama, bale, keman, gitar, resim ve piyano eğitimleri verilmektedir. Kadınlariçin spor merkezi açılarak pilates, kardio ve zumba konularında dersler verilmektedir. Ayrıca kadınların el becerilerini geliştirmek amacıyla Kadın Dayanışma ve Eğitim Merkezi açılarak keçe, ahşap boyama ve brezilyanakışı kursları verilmektedir. Kadınların ürettikleri el işlerini satmaları için Yayla Mahallesi'nde kulübeler verilmiştir. Kırklareli Belediyesi sadece sosyal hizmet ve yardım bağlamında faaliyetler gerçekleştirmemektedir. Ayrıca eğitimsel, kültürel ve sanatsal faaliyetlerde gerçekleştirmektedir. Sunulan hizmetlerinin yeterli olmadığını ama kaliteli olduğu belirtilmiştir.

Yapılan görüşmeler sonucunda Kırklareli halkının en fazla talep ettiği sosyal hizmet ve yardımın maddi yardım olduğu ve en çok yardımmiktarının az olmasından dolayı şikayetlerle karşılaşıldığı tespit

edilmiştir. Yapılan duyuru ve bilgilendirme çalışmalarının daha çok kültürel ve sanatsal faaliyetler çerçevesinde yapıldığı, sosyal yardım konusundayapılmadığı, ve genel olarak kulaktan kulağa duyurulduğu öğrenilmiştir. Yardımların türüve miktarı ile ilgili karar alma süreçlerine vatandaşların dahil edilmediği ama genel olarak vatandaşların talep ve görüşlerinin dikkate alındığı ifade edilmiştir. Belediye yöneticilerinin vatandaşlar ile iletişim kurduğu ve vatandaşların da belediye yöneticileri çok rahat bir şekilde iletişim kurabilecekleri vurgulanmıştır. Kırklareli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik uygulamaları öncelikli olarak engelli birey, kadın, kanser hastaları, 65 yaş ve üstü vatandaşlara yönelik olduğu tespit edilmiştir. İleriye dönük hedefleri; gençlik merkezi açmak, gençlere yönelik atölye ve sanat çalışmalarının yapılması, yaşlılar için bir merkezin açılması, mahallelerde kreş ve aşevi açmaktır. Sosyal belediyeciliğin geliştirilmesi için; iş imkanlarının geliştirilmesi, vatandaşların yüzde yüz etkileşime katılması, daha güçlü ve büyük bir ekibin kurulması, sosyal doku çalışmalarının yapılması, vatandaşların memnuniyetlerini ölçmek amacıyla anketlerin yapılması, kadınlar için istihdam alanlarının açılması, yöneticiler ile çalışanların iletişim halinde olmaları gerekir. Tüm bunlara ek olarak kanunların sosyal belediyecilik kapsamında belediyelere geniş yetki ve görev verdiği ancak bütçenin yetersiz olduğu yapılan görüşmelerde tespit edilmiştir.

Yapılan sosyal yardımları vatandaşların ihtiyaçlarını geçici ve kısa vadeli olarak karşılamaktadır. Yardımların uzun vadeli yapılması için istihdam alanı oluşturacak projelerin yapılması gerekmektedir. Bunun için vatandaşların meslek edinmeleri için kurslar ve eğitimler verilmedir. Yoksul girişimcileri teşvik etmek amacıyla ya krediler ile ekonomik açıdan desteklenmeli ya da açacakları işyerleri için makine ekipmanı ve teknik destek verilmedir. .

Son yıllarda çıkarılan kanunlar ile belediyelere sosyal belediyecilik kapsamında geniş yetki ve görevler vermektedir. Türkiye birçok belediye sosyal belediyecilik kapsamında birtakım faaliyetler yapmaktadır. Ancak yeterli olduğunu söylemek güçtür. Çünkü sosyal belediyecilik anlayışı

ihtiyaç sahibi vatandaşlara geçici ve kısa vadeli ayni yardım yapmak ya da zor durumda olanlara maddi yardım yapmak olarak algılanmaktadır. Ayrıca sosyal doku çalışmalarının yapılmaması, yeterli verinin olmaması, uzman personel eksikliği, planlama eksikliği, yeterli kaynaklara sahip olmamaları, vatandaşların katılımının yetersizliği ve uygulamaların sürdürülebilir olmaması gibi sorunlarda mevcuttur.

Türkiye'de sosyal belediyeciliğin geliştirilmesi içinyerel yönetimlerin sosyal belediyecilik hizmetlerini etkin bir şekilde gerçekleştirebilmeleri için öncelikli olarak mali açıdan güçlendirilmesi gerekli, yapılan hizmetler orta ve uzun vadeli plan dahilinde yapılmalı, yerel yöneticiler için eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılmalı,sosyal belediyecilik uygulamaları üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve ilgili kamu kurumları ortaklaşa çalışılarakyürütülmeli,gerçek yardıma muhtaç vatandaşların tespit edilmesi ve ihtiyaçlarının belirlenmesi için sosyal doku çalışmaları yapılmalı, sosyal sorunların yaşanmasında sonra değil, daha yaşanmadan önce gerekli planlar yapılmalı ve önlemler alınmalı, sosyal hizmet ve yardımlar adil dağıtılmalı,sosyal hizmet birimleri oluşturarakalanındauzman yeterli personeller istihdam edilmeli ve personellere kurum içi eğitimler verilmeli, diğer belediyeler tarafından yapılan başarılıuygulamalara örnek alınmalı, yerel halkın talepleri ve ihtiyaçları dikkate alınmalı, yerel katılım sağlanmalı, yerel halkın düşüncelerini öğrenmek ve ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla anketler yapılmalı, uygulanan politikalar yerel halkın ihtiyaçları doğrultusunda yapılmalı, veri tabanı oluşturulmalı ve kamuoyu ile paylaşılmalıdır.

Belediyeler sosyal belediyecilik ile ilgili projelerinde bu önerileri dikkate aldıklarında başarılı bir sosyal belediye olabileceklerdir.

KAYNAKÇA

Adıyaman, A. ve Demirel, S. (2011). "Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Anakara Büyükşehir Örneği", *Dış Denetim Dergisi*, S. 4, ss.115-120.

Aka, V. ve Güngör, F. (2018). "Çocuklara Yönelik Yerel Yönetim Uygulamaları: Esenler Belediyesi Örneği", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, C.8, S.17, ss.187-214.

Akdoğan, Y. (1999). "Sosyal Belediyecilik", *İstanbul Dergisi*, Mart Sayısı,ss.29-35.

Akdoğan, Y. (2002). "Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyecilik ", *Eminönü Bülteni*, S. Şubat 2002, İstanbul.

Akdoğan, Y. (2006). "Sosyal Belediyecilik", *Yerel Siyaset Dergisi*, S.3, Mart.

Aksoy, N. (2007). "Belediyelerde Bir Halkla İlişkiler Modeli:Beyaz Masa", *Sosyal Politikalar Dergisi*, S.2, ss.77-78.

Alan, Ç.(2018). "Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Uygulanmasını Zorlaştıran Nedenler", *Journal International Management, EducationalandEconomicsPerspevtives*, C.6, S.2, ss.54-64.

Arslantürk, Z. ve Amman, T. (2000). *Sosyoloji*.İstanbul:Kaknüs Yayınları.

Ateş H. (2009). "Sosyal Belediyecilik", *Çerçeve Dergisi*, Ocak, C.17, ss.88-95.

Aydın, M. (2006). *Yeni Yasal Düzenlemeler Çerçevesinde Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Görev Ve Deneyimlerinin Değerlendirilmesi: Zeytinburnu Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. https://tez.yok.gov.tr/ (Tez No. 215039).

Aydın, H. ve Gündüz, V. (2012). "Çocuk Güvenliğinin Sağlanmasında Yerel Yönetimlerin Rolü: "Taş Atan Çocuklar" Sorunu", *Türk İdare Dergisi*, S.468, ss. 25.

Aygen, M. (2014). "Sosyal Belediyecilik Üzerine bir İnceleme: Elazığ Belediyesi Örneği", *Fırat Üniversitesi Araştırmaları Dergisi*, C.1, S.1, ss.173-192.

Bayraktar, S. Ulaş (2008). "Başka Bir Kentsel Gelişme Tahayyülü Mümkündür", *Mülkiye Dergisi*, C. 32, S. 261, ss.55-60.

Bayraktar, B. (2013) *Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Sosyal Politikaya Bakış Açısı"Sosyal Belediyecilik" (Nilüfer ve Yıldırım Belediyesi Örneği"*,Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. https://tez.yok.gov.tr/(Tez No.380113).

Beki, A. (2009). *Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Ümraniye Belediyesi Örneği*. İstanbul: Sena Ofset.

Bilgiseven, A. K. (1984). *Türk Milletinin Manevi Değerleri*. İstanbul: Orkun Yayınevi.

Can, H. (2006). "Sosyal Belediyecilik ve Ümraniye", *Yerel Siyaset*, Yıl:1 S.5, Mayıs, ss.18-19.

Çolak, H. (2012). "Türk Toplumunda Demokrasi ve Yerel Yönetimlerin Tarihsel Gelişimi Bağlamında 1580 Sayılı Belediye Kanunu Yasama Müzakereleri", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, C.13, S.49, ss.33-55.

Çöpoğlu, M.(2011). "Sosyal Belediyecilik", *Türkiye Belediyeler Birliği İller ve Belediyeler Dergisi*, 756:63.

Çöpoğlu, M. (2014). "Sosyal Belediyecilik ve Sorunları", *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.5, S.2, ss.223-247.

Erdem, İ.(2015). *Yerel Siyaset ve Belediyecilik*. İlke Yayıncılık: İstanbul.

Erençin, A. (2006). "Belediye Görevleri Üzerine Bir İnceleme", *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, C.15, S.1, Ocak.

Eren, H. (1994). "Yönetimde Merkeziyetçilik, Adem-i Merkeziyetçilik ve Özerklik Denetim", *Türk İdare Dergisi*, C.403, S.66, ss.145-150.

Erkal, M. (19959. *Sosyoloji*. İstanbul:Der Yayınları.

Ersöz, H. Y. (2005*). "5272 SayılıYasa Öncesinde Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Deneyimleri"*, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, S.50, ss.134-151.

Ersöz, H. Y. (2006). "Sosyal Politika-Refah Devleti-Yerel Yönetimler İlişkisi", *İstanbul Üniversitesi iktisat Fakültesi Mecmuası, (Prof. Dr. Toker Dereli'ye Armağan Özel Sayısı),* C.55, S.1, ss. 759-775.

Ersöz, H. (2006). "5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye'de Belediyeler", *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi,* C. 0, S. 50, ss. 133-151.

Ersöz, H. Y. (2009). *Sosyal Politikalarda Yerelleşme*.İstanbul:İstanbul Ticaret Odası.

Ersöz, H. Y. (2011). *Sosyal Politikada Yerelleşme*. İstanbul:İstanbul Ticaret Odası.

Eryılmaz, B. (1992). *Tanzimat Yönetiminde Modernleşme*. İstanbul: İşaret Yayınları.

Eryılmaz, B. (2010*)*."Sosyal Belediyeciliğin Teorik ve Normatif Temeleri", *1. Yerel Yönetimler Sempozyumu:Sosyal Belediyecilik,* Ak Parti Genel Merkez Yerel yönetimler Başkanlığı,s.85.

Güloğlu, T. ve Es, m. (2008). "Yerelleşen Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmetler", *Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F. 1.Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Sakarya 23-24 Ekim, ss.257-267.

Kaya, E. (2003). *Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma.*İstanbul:İlke Yayıncılık.

Kazgan, H. Ve Önal, S.(1996). *Osmanlı İmparatorluğu Döneminde İstanbul'un Altyapı ve Su Sorunları.*İstanbul: İlke Yayınları.

Kazıcı, Z. (2006). *Osmanlı'da Yerel Yönetim*. İstanbul: Bilge Yayıncılık.

Keskin, B.(2008). *Yoksulluğa Yerel Müdahale "Sosyal Belediyecilik" Karşılaştırılmasında Eminönü ve Beşiktaş Belediyeleri Örnekleri*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul. https://tez.yok.gov.tr/(Tez No.226288).

Keskin, B. (2016). *Kamu Sorumluluğunda Sosyal Hizmet*. İstanbul:Açılım Kitap.

Kıray, M.(1964). *Ereğli:Ağır Sanayiden Önce Bir Sahil Kasabası*. Ankara: DPT Yayınları.

Kırklareli Belediyesi, (2021)."Kırklareli Belediye Başkanlığı 2021 Faaliyet Raporu".

Kocaoğlu, M., Aydoğan, C. ve Karabulut Aktuş, Ö. (2017). " Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme", *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, C.5, S.4, ss.157-170.

Negiz, N. (2012).*Türk Kamu Yönetimi Anlayışında Sosyal Sorumluluk*. Ankara:Pelikan Yayıncılık.

Dönmez, M. (1995). "Türkiye'de Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi",*Türk İdare Dergisi*, C.67, S.406. ss.165-173.

Oktay, T. (2008).*Belediyenin Tarihsel Gelişimi*. Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.

Orhan, H. (2007). "İstatistiklerle Isparta Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Anlayışından Bir Kesit", *Yerel Siyaset Dergisi*, S.24,Aralıkss.58-59.

Ortaylı, İ. (1976). Osmanlı Kadı'sının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine", *Amme İdaresi Dergisi*, C.9, S.1, ss.95-107.

Ortaylı, İ. ve Tekeli İ. (1978). *Türkiye'de Belediyeciliğin Evrimi*. Ankara:TürkİdarecilerDerneği.

Ortaylı, İ. (1985). *Tanzimat'tan Cumhuriyete Yerel Yönetim*. İstanbul: Hil Yayını.

Ortaylı, İ. (2000).*Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840-1880*). Ankara:Türk Kurumu Yayınları.

Ökmen, M. ve Parlak, B. (2008). *Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler*. İstanbul:Alfa Yayınları.

Önver, Ş. B. (2019). "Altıncı Daire-i Belediye ve Günümüz Belediye Hizmetleriyle Karşılaştırılması", *Takvim-i Vekayi,* C.7, S.1, ss.37-72.

Öz, C. S.ve Yıldırımalp, S. (2009)."Türkiye'de Kentsel yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyeciliğin Rolü", *1. Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu,* Akdeniz Üniversitesi, 22-23 Ekim ss.453-463, Antalya.

Pektaş, E. K. (2010). "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar", *Akademik İnceleme Dergisi,* C. 5, S.1, ss.4-22.

Seyitdanlıoğlu, M. (1996). "Yerel Yönetim Metinleri IV:Şehremaneti'nin Kuruluşu ve Şehremaneti Nizamnamesi", *Çağdaş Yerel Yönetimler,*C.5, S.3, ss.75.

Seyyar, A. (2011). *Sosyal Politika Bilimine Giriş,* Sakarya: Sakarya Yayıncılık.

Sezer, Ö. Ve Önder, Ö. (2012). "Sosyal belediyecilik Bağlamında Yerel Hizmetlere Gönüllü Katılımın İncelenmesi", *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* C.12, S.12. ss.255-279.

Sezgin, M. ve Özbay, E. H. (2016). "Halkla İlişkiler Uygulamalarından Beyaz Masa:Uşak Belediyesi Örneği", *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* C.6,S.1, ss. 198-209.

Şataf, C. Ve Taşdelen, S. (2019). "Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri Çerçevesinde Antalya Büyükşehir Belediyesi Örneği", *Ekonomi Bilimler Dergisi,* C.11, S.1, ss. 1-23.

Şengün, E. Akman, Ç. (2020). *Türkiye'de Sosyal Belediyecilik,* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Uçaktürk, A. Uçaktürk, T. Ve Özkan, M. (2008). "Yerel Yönetimlerde Sosyal Sorumluluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Biga Belediyesi Örneği", *VI. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi.*

Ulusoy, A. Ve Akdemir, T. (2007). *Mahalli İdareler*.Ankara:Seçkin Yayınları.

Urhan, V. F. (2008)."Türkiye'de Yerel yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması", *Sayıştay Dergisi*, C.19, S.70 (Temmuz-Eylül), ss. 85-102.

Ünlü, U. (2016)."Sosyal Belediyecilik Anlayışının E-Belediyecilik Uygulamalarına Entegre Edilmesi*, Sayıştay Dergisi*, S.102, Temmuz-Eylül, Ankara, ss.63-89.

Ünal, F. (2011)."Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Yasal Ve Yapısal Dönümü", *Sosyal Bilimler Dergisi*, S.30, ss.241-248.

Yavuz, İ. 82013). *Sosyal Belediyecilik Bağlamında Çocuk ve Gençlik Hizmetleri: Adapazarı Belediyesi Bilgi Evi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. https://tez.yok.gov.tr/(Tez No.384513).

Tekeli, İ. (1992). *Belediyecilik Yazıları*. İstanbul: IULA-EMME.

Tekin, H. H. (2006). "Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme", *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, C.3, S.13, ss. 101-116.

Toprak, D. Ve Şataf, C.(2009)."Türkiye'de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı", *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, C.1, S.1, ss.11-24.

Toprak, Z. (2006).*Yerel Yönetimler*. Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.

Tümerkan, S. (1943). "Türkiye'de Belediyeler (Tarihsel Gelişim ve Bugünkü Durumu", *İçişleri Bakanlığı Yayınları*, C.3, S.3, İstanbul:Zellic Basımevi.

Yıldırım, U. ve Göktürk, İ. (2008). "Toplumsal sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı:Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı", *Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F, 1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Sakarya 23-24 Ekim, ss.237-255.

Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı).Ankara:Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2016).Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara:Seçkin Yayıncılık.

Yılmaztürk, A. ve Güler,T. (2017). "Sosyal Devlet Anlayışının Yerel Karşılığı: Sosyal Belediyecilik ve Temel Sorunları", *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, C.6, S.1, ss. 2-22.

Seyitdanlıoğlu, M. (1996). "Yerel Yönetim Metinleri IV:Şehremaneti'nin Kuruluşu ve Şehremaneti Nizamnamesi", *Çağdaş Yerel Yönetimler*,C.5, S.3, ss.75.

Kırklareli Belediyesi, (2021), "Kırklareli Belediyesi 2021 Yılı Faaliyet Raporu"

1580 Sayılı Belediye Kanunu (1930).

5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu (2005).

5393 Sayılı Belediye Kanunu (2005).

EKLER

EK 1: Yarı Yapılandırılmış Mülakat Formu

1) Belediyenizin sosyal belediyecilik hizmetleri ile ilgili uygulamaları hakkında bilgi verebilir misiniz?

2) Sosyal belediyecilik hizmetleri için duyuru ve bilgilendirme çalışmalarınız nelerdir? Yapılan duyuru ve bilgilendirme çalışmalarını yeterli buluyor musunuz?

3) Ne tür sosyal hizmet ve yardımlarda bulunuyorsunuz? Sizce sunulan hizmetler yeterli ve kaliteli midir?

4) Sizce halkın en fazla talep ettiği sosyal hizmet ve yardım hangisidir?

5) Öncelikli sosyal belediyecilik hizmeti olarak neyi görüyorsunuz?

6) Sizce belediyelerin sosyal hizmet ve yardımlarla ilgili karar alma süreçlerine vatandaşlar dahil ediliyor mu? Eğer vatandaşlar karar alma süreçlerine katılıyorsa, vatandaşların görüşlerine ne kadar önem veriliyor?

7) Sosyal hizmet ve yardımlarda genel olarak hangi şikayetlerle karşılaşıyorsunuz?

8) Sizce sosyal belediyecilik alanında belediye yöneticileri vatandaşlar ile iletişim kuruyor mu?

9) Sizce sosyal belediyecilik alanında vatandaşlar belediye yöneticileri ile iletişim kurabiliyorlar mı?

10) Sosyal belediyecilik faaliyetlerinin geliştirilmesi için çözüm önerileriniz nelerdir?

11) İleriye dönük planladığınız sosyal belediyecilik hedefleriniz nelerdir?

12) Sizce belediyeniz sosyal belediyecilik alanında avantajları ve dezavantajları nelerdir?